

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΓΚΡΗΤΙΟ
ΕΝΩΣΗ

Εορτασμός της επετείου της Μάχης της Κρήτης

ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ το διήμερο 17 και 18 Μαΐου οι εκδηλώσεις τιμής και μνήμης για την επέτειο της Μάχης της Κρήτης.

Στις 17 Μαΐου, στις 7 το απόγευμα τελέστηκε από την Παγκρήτιο Ένωση επιμνη-

μόσυνος δέηση στον Αστράτευτο μαχητή, στο Πολεμικό Μουσείο. Στη συνέχεια έγινε η κατάθεση 80 στεφάνων από την πολιτική ηγεσία, τους εκπροσώπους των κομμάτων, τους συνδιοργανωτές και από προέδρους συλλόγων.

Ακολούθησε ομιλία στο αίθριο του Πολεμικού Μουσείου. Χαιρετισμούς απηύθυναν: ο πρόεδρος της Π.Ε. Γ. Πρασιανάκης, πρώην βουλευτής, δικηγόρος, ο περιφερειάρχης Κρήτης κ. Αθ. Καρούντζος, ο νομάρχης Ηρακλείου κ. Δημ. Σαρρής.

Κύριος ομιλητής της εκδήλωσης ήταν ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Ν. Χριστοδουλάκης, ο οποίος σκιαγράφησε το θέμα της ημέρας με περιεκτικό λόγο.

Στο αίθριο του Πολεμικού Μουσείου υπήρχε έκθεση με έργα του Μπόττη Θαλασσινού και στη συνέχεια ακολούθησε δεξίωση.

Στις 18 Μαΐου πραγματοποιήθηκε από την Παγκρήτιο Ένωση, την Κ.Ε., την Πανελλήνια Ομοσπονδία και κρητικά Σωματεία Αττικής επιμνημόσυνο δέηση στην Ιερά Μητρόπολη Αθηνών. Στη συνέχεια ακολούθησε εντυπωσιακή παρέλαση λαβάρων των Κρητικών Σωματείων και Κρητικών με παραδοσιακή κρητική φορεσιά μέχρι τον Άγνωστο Στρατιώτη όπου έγινε η κατάθεση στεφάνων. Τις εκδηλώσεις τίμησαν με την παρουσία τους πολλές προσωπικότητες

΄Αι- Γιάννης ο Θεολόγος Αρμένων

Πρόοδος σημειώνεται στο ανασκαφικό και αναστηλωτικό έργο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας -13^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων-, στην εκκλησία του χωριού μας, τον ΄Αι Γιάννη τον Θεολόγο.

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 4

Προς τη νέα γενιά των Αρμένων

ΟΠΩΣ ΠΙΘΑΝΟ να ενημερωθήκατε ο Σύλλογός μας εμπλουτίστηκε! Η παρουσία περισσότερων νέων είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο! Δεν θα το αφήσουμε λοιπόν ανεκμετάλλευτο... Για να μη νοιώθουμε μόνοι, περιμένουμε και τη δική σας συμμετοχή, ώστε να προσθέσουμε μια διαφορετική νότα στις δραστηριότητες του Συλλόγου μας, στο νέο στέκι του, Αριστείδου 8, στο κέντρο της Αθήνας.

Βασάλου Κική,
Γαβριηλίδη Εύη, Γαβριηλίδη Ρόζα,
Κοτίδης Βασίλης, Λαμπαθάκης Γιάννης

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑΤΡΟΥ
Αυξάνονται
τα χρούσματα καρκίνου
στις Καλύβες και τα γύρω χωριά

ΤΗΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ της δημοτικής αρχής του Δήμου Αρμένων προκάλεσε δημοσίευμα της εφημερίδας «Χανιώτικα Νέα», σύμφωνα με το οποίο «αυξημένα είναι τα ποσοστά θανάτων από καρκίνο στις Καλύβες και τα γύρω χωριά, σε σχέση με το σύνολο της χώρας όπου, τα τελευταία τριάντα χρόνια, οι θάνατοι από την ασθένεια αυτή, αυξήθηκαν κατά 50%». Τα ανησυχητικά αυτά συμπεράσματα προκύπτουν από μελέτη την οποία έκανε ο γενικός γιατρός του ΕΣΥ Κυριάκος Κατριτζιδάκης, ο οποίος υπηρετεί στο Περιφερειακό Ιατρείο Καλυβών.

συνέχεια στη σελίδα 12

κοινωνικά

Γάμοι

Η Κούλα Καλλιβερέτακη του Παναγιώτη και της Στέλλας παντρεύτηκε με το Γιάννη Αντισάκη από το Στύλο.

Όποτε να στέκουν τα βουνά, η γης κι οικουμένη να ζει η νόφη κι ο γαμπρός και καλοκαρδισμένοι. Να ζήσουν χαρούμενοι και ευτυχισμένοι.

Γεννήσεις

Η Αρτεμισία Τσιτσιρίδη, σύζυγος του Γιάννη Νικολουδάκη γέννησε αγοράκι. Να τους ζήσει.

Μια όμορφη βάπτιστη

Στις 3 του Μάη στον ιστορικό και επιβλητικό Ναό του Αγίου Νικολάου Αρμένων Αποκορώνου βαπτίστηκε το γλυκυτό αγόρι του Δημήτρη Αγγελάτου καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και της Ελένης, αρχαιολόγου. Το μυστήριο επέλεσαν με κατανύξη οι Πανοσιολογίτατοι ιερείς, πατήρ Εμμαν. Νικολακάκης εφημέριος Αρμένων και ο πατήρ Νικόλαος Νερατζάκης της ενορίας Αγίας Σοφίας Παρηγοριάς Χανίων. Νονά η χαριτωμένη Κατερίνα, μαθήτρια Αυκείου, κόρη του Μανώλη και της Ελένης Τσιτσιρίδη, στενών φίλων του ζεύγους Αγγελάτου. Κρατούσε με υπερηφάνεια το βαπτισμίο της, ο οποίος πλην λίγων στιγμών ήταν όλο γέλιο και χαρά, και του έδωσε το όνομα Χρήστος. Ακολούθησε πλούσιο τραπέζι μέσα στο μεγαλύτερο στην Κρήτη παραδοσιακό κτίσμα, στο κέντρο Μετόχι (για την ταπεινή μου γνώμη ταιριάζει καλύτερα η ονομασία Κάστρο) όπου οι προσκεκλημένοι απόλαυσαν υπό την άφογη περιποίηση και περισσή ευγένεια όλου του προσωπικού, τους εκλεκτούς κρητικούς μεζέδες και τα πολυπρίκιλα και νόστιμα εδέσματα. Ένα τρικούβερο γλέντι άρχισε ενωρίς με προεξάρχοντες στους χορούς, τους κουμπάρους και την αξιοζήλευτη παρέα τους, το οποίο κράτησε μέχρι τις πρώτες μεταμεσονύκτιες ώρες. Το γλέντι ζώηρεψε όταν το κέντρο έφερε την τούρτα γενεθλίων της Νονάς, τα οποία γενέθλια συνέπεσαν με την ημέρα της βάπτιστης. Στους γονείς, παππού, γιαγιάδες, θείους, θείες, εξαδέλφια και στη νονά.

Ευχόμαστε να τους ζήσει ο νεοφώτιστος Χρήστος και να τον καμαρώσουν όπως ονειρεύονται, σ' ένα κόσμο ειρηνικό.

Χρόνια πολλά του εύχομαι να ζήσει να γεράσει και υψηλά χαρούμενος εις τη ζωή να φθάσει
Και στους γονείς του εύχομαι να ζήσουν
να γεράσουν
εγγόνια και δισέγγονα στα χέρια τους
να φθάσουν

Μάνθος Μ. Χρυσοφάκης

Τέως Γενικός Διευθυντής ΕΛ.ΤΑ.

Από τα Κοινωνικά των "Χανιώτικων Νέων"

Η μάνα γη και η μάνα μας

ΔΥΟ ΖΩΕΣ, ΔΥΟ ΧΑΡΕΣ, ΔΥΟ ΥΠΑΡΞΕΙΣ
Αλήθεια τι να πρωτοπούμε και τι να πρωτογράψουμε. Ώρες ολόκληρες θα χρειάζονταν και θάταν το ελάχιστο στο μέγεθος και στην προσφορά και των δυο. Αν και έχουν γραφεί πολλά από πολλούς κατά καιρούς, θες σε αναφορές θες σε ποιημάτια όπου αλλού, εγώ απλά θα επιχειρήσω μια αναφορά με την επικαιρότητα του θέματος.

Μετά τη μεγαλοβδομάδα και τη χαρά της Ανάστασης του Χριστού, φτάνει ο Μάης και μαζί του δυο ακόμη γιορτές, της μάνας Γης και της δικής μας Μάνας. Κι αν τη φύση τη γιορτάζουμε με ένα Πρωτομαγιάτικο στεφάνι, για την αγαπημένη μας μητέρα θα έχουμε για δώρο κάτι ξεχωριστό ή ένα λουλούδι. Αναρωτηθήκατε όμως αν στα παλιά χρόνια γιορτάζονταν αυτές οι ξεχωριστές μέρες; Και όμως ναι. Η παράδοση λέει ότι η γιορτή της Άνοιξης έχει τη ρίζα της σ' αυτό το μύθο. Μια μέρα που η Περσεφόνη, κόρη της Δήμητρας, θεάς της Γεωργίας, μάζευε λουλούδια την άρπαξε ο Πλούτωνας, ο θεός του Άδη και την πήγε στο βασίλειό του. Απαρηγόρητη η Δήμητρα εμπόδισε την παραγωγή καρπών και δημητριακών ώπου ο Δίας, πατέρας της Περσεφόνης, ζήτησε από τον Πλούτωνα να την αφήσει να γυρίσει στη μητέρα της. Εκείνος δέχτηκε, αλλά με τον όρο η Περσεφόνη να μείνει μαζί του εννέα μήνες του χρόνου και τρεις με τη μητέρα της. Έτσι, όσο η κόρη της ήταν με τον Πλούτωνα, η Δήμητρα λυπημένη, δεν άφηνε τη γη να καρποφορήσει. Την Άνοιξη όμως η φύση λουλούδιαζε σαν να προετοιμαζόταν να υποδεχτεί την Περσεφόνη, η οποία πια συμβόλιζε τη βλάστηση και την ανθοφορία. Σύμφωνα με το μύθο εμφανιζόταν στη γη με στεφάνι από στάχνα στο κεφάλι και ένα καλάθι καρπούς στην αγκαλιά. Για να λατρεύουν τη Δήμητρα και την Περσεφόνη στην αρχαιότητα, γίνονταν τα Μικρά και τα Μεγάλα Ελευσίνια Μυστήρια, που

ήταν θρησκευτικές τελετές. Το στεφάνι παραμένει μέχρι και σήμερα σύμβολο κορυφώματος της Άνοιξης. Τα παλιά χρόνια δεν φτιαχνόταν με λουλούδια, αλλά με κρεμμύδια, σκόρδο, κλωνιά από οπωροφόρα δένδρα και μικρούς καρπούς. Η Πρωτομαγιά λοιπόν μας θυμίζει την αναζωογόνηση της φύσης και της γονιμότητας.

Έτσι δεν είναι τυχαίο πως η δεύτερη Κυριακή του Μάη είναι αφιερωμένη σ' αυτή που μας έφερε στον κόσμο, τη μητέρα μας. Τον αφανή πολλές φορές αγωνιστή της ζωής, που μας έδωσε ζωή, τα πρώτα βήματα, το συμπαραστάτη στη χαρά και στη λύπη, στο κάθε πρόβλημα. Τον αγωνιστή που από αρχαιότατων χρόνων έστειλε στον πόλεμο το γιο της, ή που με τα ίδια της τα χέρια έπιασε το όπλο και τόσα άλλα, αλήθεια. Τη βλέπουμε να παίζει σημαντικό ρόλο σε μεγάλες και σπουδαίες αποφάσεις κατά τους αιώνες και όχι μόνο. Με την τόσο μεγάλη προσφορά στην κοινωνία και γενικά στη ζωή. Για τη μάνα μας και τσι μανάδες όλου του κόσμου:

Με το θεό σε σύγκρινα μα διαφορά δεν είδα, αυτός μου έδωσε ζωή και συ να ζω ελπίδα.

Εύχομαι νάναι καλά οι μανάδες όλου του κόσμου, να χαίρονται τσι κόπους τόνε, δηλαδή τα κοπέλια τόνε, κι αυτά τσι μανάδες τόνε, μακροζωία και μόνο χαρές.

Χρόνια τους πολλά

Μαμά, μάνα ή μητέρα σύμβολο ιερό, σύμβολο στοργής πρώτη μάνα «Παναγία»

Τερεζογιάννης του Χρήστο
ο γιος ο μεγάλος

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στην διεύθυνση Τσακίρακις Γιάννης Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος ή να κατατίθενται στο λογαριασμό 156/761034-33 της Εθνικής Τράπεζας, και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.

Η "Ε" θέλοντας να είναι συνεπής ως προς το χρόνο έκδοσης της, ενημερώνει τους αγαπητούς συνεργάτες της ότι η ύλη που θα δημοσιευθεί στο επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 25 Αυγούστου 2003.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων

«Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»

Εκδίδεται με τη συνεργασία του Δημοτικού Διαμερίσματος Αρμένων

Συντακτική Επιτροπή

Κουρομχελάκης Βασίλης

Τσακίρακις Γιάννης

Τσιτσιρίδου Ελένη

Χαλβαδάκης Γεώργιος

Εκδότης-Διευθυντής

Γιάννης Σ. Τσακίρακις

Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος

Τηλ. 210-99.16.613 Fax: 210-99.57.582

Email: jtsk@hol.gr

ISSN 1109-3056

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΜΕΝΟΥΣ

Δεύτερη φορά πάει πολύ

ΑΝΕΚΑΘΕΝ ΟΙ ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ όχι μόνο στα χωριά μας αλλά και σ' όλη την Ελλάδα γινόντουσαν η αφορμή για μπερδέματα, παρεξηγήσεις κι άλλες τέτοιες κωμικοτραγικές

φορους γνωστούς του Αρμενιανούς, προσπαθεί όμως να διακρίνει τους στενούς συγγενείς του μακαρίτη αλλά δεν βλέπει τα πρόσωπα που προσδοκούσε γιατί τουλάχιστον τη μητέρα μου

Στη φωτογραφία εικονίζεται, από αριστερά, ο αείμνηστος Μιχάλης Νικολάου Χριστοδουλάκης, με την κόρη του Ελπίδα, σε μια εκδήλωση του Συλλόγου μας, στις αρχές της δεκαετίας του 1980.

καταστάσεις. Μια τέτοια ιστορία είναι αυτή που θα αναφερθώ και μου την έχει διηγηθεί η μητέρα μου, η οποία ήταν μόνο λίγα μέτρα παραπέρα απ' το σημείο που η παρακάτω συνομιλία έλαβε χώρα.

ΤΟ 1996 ΚΗΔΕΥΤΗΚΕ στους Αρμένους ο Μιχάλης Νικολάου Χριστοδουλάκης. Όμως το ίδιο επίθετο έχει και η οικογένεια της μητέρας μου. Επίσης υπάρχει και αδελφός της που ονομάζεται Μιχάλης, του Χρήστου όμως. Για να γίνουν τα πράγματα ακόμα πιο περίπλοκα και οι δύο Μιχάληδες της ιστορίας μας, είχαν από έναν αδελφό και μάλιστα με το ίδιο όνομα, Γιώργος, ενώ είχαν επίσης και από μία αδελφή, αυτές τουλάχιστον με διαφορετικό όνομα. Για να καταλάβουν όλοι για τι ηλικίας ανθρώπους μιλάμε, θα πω μόνο πως ο μπάρμπαρς μου ο Μιχάλης έχει γεννηθεί το 1917.

Για το ξεπροβόδιμα του Μιχάλη του Νικολάου λοιπόν καρφώθηκε ένα κηδεϊόχαρτο και στον πλάτανο της πλατείας του γειτονικού χωριού, του Νιο Χωριού. Το χαρτί αυτό έπεσε στην αντίληψη του Γιάννη Καραγιαννάκη του οποίου ο πατέρας, Νίκος, είχε βαφτίσει τον άλλο Μιχάλη του μπερδέματος αυτού, το θείο μου δηλαδή. Αυτός λοιπόν θεώρησε καλό ότι έπρεπε να πάει λίγα λουλούδια για το φιλιότσο του πατέρα του και ξεκίνησε για τους Αρμένους.

Φτάνοντας στον Προφήτη Ηλία βλέπει διά-

την ήξερε πολύ καλά κι έπρεπε να είναι εκεί οπωσδήποτε. Είναι έτοιμος λοιπόν να αρχίσει τις διευκρινιστικές ερωτήσεις.

Εδώ να πούμε ότι ο συχωρεμένος είχε τον αδελφό του εν ζωή όχι όμως και την αδελφή του. Αντιθέτως ο μπάρμπαρς μου, ο δικός μας Μιχάλης, για τον οποίο ρωτούσε ο Καραγιαννάκης απ' το Νιο Χωριό, είχε την αδελφή του, τη μητέρα μου εν ζωή ενώ είχε χάσει τον αδελφό του -πάντα μιλάμε για τους Γιώργηδες.

Ρωτάει λοιπόν ο Καραγιαννάκης έναν Αρμενιανό:

- Μωρέ έχει έρθει η αδερφή του; εννοώντας τη μητέρα μου.

- Μα η αδερφή του έχει πεθάνει!

- Τι λέτε βρε παιδιά; ...εγώ ήξερα για τον αδελφό του ...το Γιώργο...

- Όχι, αυτός είναι εδώ!

- Για σταθείτε βρε κοπέλια...

Πάνω που είχε ολοκληρωθεί η διαλεύκανση πέφτει πάνω στη μητέρα μου και όχι και πολύ άνετα της εξηγεί τι είχε συμβεί καταλήγοντας:

- Ε, μα τώρα δα κουμπάρα πες στον συνάδελφό μου ότι κι ανέ πεθάνει δεύτερη φορά, εγώ δεν ξανάρχομαι στην κηδεία του γιατί ήρθα, έκανα το σταυρό μου έφερά του και τα λουλούδια μου και τόχω κάνει το χρέος μου!

Ο Χριστ.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ μάς ήρθε στο χωριό, μετά την καταστροφή, για να δημιουργήσει καινούργια ζωή και καινούργια οικογένεια.

Ανθρωπος της παρέας, του κεφιού, αγνός, με αγάπη στην παράδοση και στο χορό, είχαμε αρκετές φορές συμπορατήξει σε αρκετά γλεντοπανηγυράκια, παρά τη διαφορά της ηλικίας μας. Η συζήτηση και ένα ποτήρι κρασί, ήταν αρκετά ν' αρχίσει τσι ιστορίες, με αρκετό χιούμορ, ποτέ παρεξηγημένος, όξω καρδιά που λένε. Έτσι ήταν ο Χρήστ με τη Μικρασιατική προσφορά.

Εργατικός στα πάντα, στην τσάπα, στην οικοδομή, μα και τεχνίτης, με πολλές περιπέτειες στο ψάρεμα, με όλα τα μυστικά ντου.

Αρκετές φορές, ντόπιοι ψαράδες κυριώς από τη Σούδα τον έπαιρναν, για ψάρεμα πολλών ημερών, κυριώς όταν πήγαιναν με καΐκια σε διάφορα μέρη από την Κρήτη.

Μια τέτοια ιστορία μούπε μετά από μια ψαροβδομάδα οθέ την Ιεράπετρα και σας την περιγράφω.

Μετά από ολονύκτιο ψάρεμα, ξημερώματα, βγήκαμε στην παραλία της Ιεράπετρας. Νύχτα ακόμα δεν είχε ξημερώσει και δεν έβλεπα καλά. Ο καϊκτσής μόλις βγήκαμε στα ρηγά, μου δίνει το σκονί του καϊκιού να βγω στην αμμουδιά να το δέσω κάπου. Πράγματι, μου λέει, βλέπω ένα κορμό δέντρου και πάω και δένω το καϊκι. Έκανα ρε Γιάν λάθος και την πάτησα, δεν ήταν δέντρο, ήταν αυτά τα πώς τα λεν, που κοιμούνται οι τουρίστ μέσα σλίπινγκ μπάνγκ του κάνω, ναι μου λέει. Κουνάει το κύμα τη βάρκα, κουνάει το σλίπ μπανκ, τραβάει αυτούς, τρόμαξαν ρε, πετάχτηκαν πάνω, τρόμαξα και εγώ ρε Γιάν. Δεν ήξεραν τι ήταν ούτε και εγώ, μου λέει.

Αυτός ήταν ο Χρήστ θεός σχωρέση ντου.

**Περάσανε οι εποχές
περάσανε οι οι χρόνοι
Κι ανθρώπους από χάσαμε
αναστορούμε ακόμη**

Τερεζογιάννης του Χρήστο
ο γυιός ο μεγάλος

Χρήστος Ιωάννου Τερεζάκης

Αι- Γιάννης ο Θεολόγος

ΕΥΡΗΜΑΤΑ - ΨΗΦΙΔΩΤΑ ΚΑΙ και αρχιτεκτονικά μέλη- που είχαν εντοπισθεί τυχαία πριν τριάντα από τον Εφορο κ. Μπορμπουδάκη, στον περίγυρο της εκκλησίας, υποδεικνύουν ότι εκεί πρέπει να βρισκόταν ένας πολύ μεγάλος Παλαιοχριστιανικός

εποχή να ήταν ένα πολύ σημαντικό κέντρο, μια και έχουμε και την άλλη περίπτωση, της Βασιλικής της Παναγίας, δηλαδή δυο μεγάλες εκκλησίες, σε πολύ μικρή απόσταση, σε ένα οικισμό. Όσον αφορά τις προοπτικές, μάς επισήμανε ότι «σχεφτόμαστε να συνεχίσουμε την έρευνα στον αύλειο χώρο και εξετάζουμε από κοινού με την ενορία τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί. Για το λόγο αυτό έχουμε εξασφαλίσει κάποια χρήματα από το Υπουργείο Πολιτισμού, και μελετούμε τον τρόπο για να αναδείξουμε και τα παλαιά στοιχεία αλλά και ο Ναός να εξακολουθεί να λειτουργείται».

Σε ερώτησή μας για το κατά πόσο η σκέψη να καλυφθεί το δάπεδο με διαφανές υλικό ώστε η ανασκαφή και τα ευρήματα να είναι ορατά και ο Ναός να μπορεί λειτουργείται είναι εφικτή, ο κ. Ανδριανάκης χωρίς να απορρίπτει την πρότασή μας διατύπωσε μια άλλη εναλλακτική, η οποία έχει εφαρμοσθεί ήδη στην Κερά όπου έχουν προκύψει σημαντικά ευρήματα.

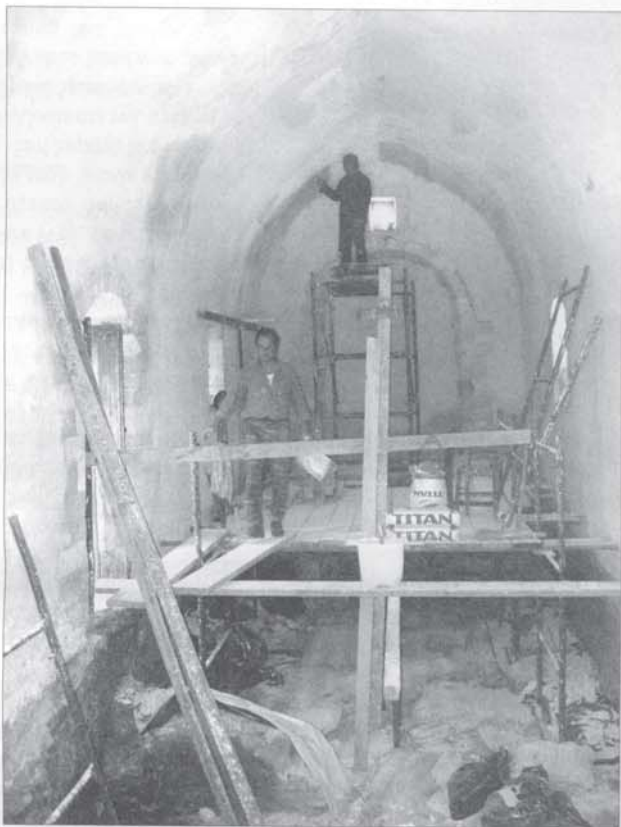
«Επειδή η εκκλησία έχει αρκετό μήκος προτείνουμε

να γίνεται λειτουργία στη θέση της παλαιάς Αγίας Τράπεζας, στο χαμηλό επίπεδο - αν βέβαια αυτό επιτρέπεται εκκλησιαστικά - η δε λειτουργία να γίνεται στο δεύτερο επίπεδο χωρίς ο κόσμος να κατεβαίνει

Ο εφημέριος του χωριού μας, παπά Μανώλης Νικολακάκης.

Στη φωτογραφία εικόνα από το εσωτερικό της σημερινής κατάστασης της εκκλησίας και των έργων που γίνονται. Διακρίνονται ο Αντώνης Γ. Χαλβαδάκης και ένας συνεργάτης του κατά τη διάρκεια των αναστηλωτικών εργασιών.

ναός (6^{ος} αιώνας), ο οποίος εκτείνεται κάτω από το δρόμο και τον αύλειο χώρο της σημερινής εκκλησίας.

Όπως μας είπε ο προϊστάμενος της 13ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, κ. Μιχάλης Ανδριανάκης «η εκκλησία που βρέθηκε κάτω από τη σημερινή είναι μονόχωρη και είναι της ίδιας περιόδου με τον

κάτω. Ακόμα μπορεί να παραμείνει η μισή εκκλησία προσβάσιμη στο υψηλό επίπεδο, χωρίς να καταχωθούν τα ευρήματα.»

Στη συζήτηση που είχαμε με τον παπά Μανώλη Νικολακάκη και το συγχωριανό μας, εργαζόμενο στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, Αντώνη Γ. Χαλβαδάκη (τον επονομαζόμενο και Αρχαιολόγο), μας τονίσθηκε η προσπάθεια που γίνεται για την ολοκλήρωσή του έργου και η σημασία που έχει για το χωριό μας. Επίσης ο Αντώνης μας εξήγησε

με λεπτομέρεια πού βρέθηκαν τα ψηφιδωτά, οι τάφοι των τελευταίων χρόνων καθώς και τάφοι που σχετίζονταν με την εκκλησία του 13ου αιώνα και πού ακριβώς βρίσκονται μέσα στην παλαιά εκκλησία.

Γ.Τ.

Το εσωτερικό του Αι Γιάννη, πριν την έναρξη των εργασιών.

Αγιο Νικόλαο στα Κυριακοσέλια. Τα στοιχεία που έχουν βρεθεί από την ανασκαφή είναι σημαντικά. Πιστεύουμε ότι οι Αρμένιοι, με όνομα που αγνοούμε σήμερα, θα πρέπει κατά την Παλαιοχριστιανική

Τα μαρμάρια κομμάτια που διακρίνονται στον τοίχο του Αι Γιάννη είναι από την Παλαιοχριστιανική εκκλησία που προϋπήρχε. Πρόκειται για έναν «πεσίσκο» εξαιρετικής τέχνης.

Η κουλουκουρά

ΕΙΧΑΜΕ ΤΗ ΧΑΡΑ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ μιας επίσκεψής μας στο χωριό, το Μάη, να μας καλέσουν να παρευρεθούμε στο κουλουκούρισμα των οζών των Καπριδάκιδων. Καλεστής ο Γιάννης Καπριδάκης, όχι επειδή είχε την ελπίδα ότι θα βοηθούσαμε στη δουλειά αλλά περισσότερο για την παρέα και για το βραστό στο πλούσιο τραπέζι που ακολούθησε. Η κουλουκουρά ξεκίνησε κατά τις 11 το πρωί ενώ είχε αρχίσει να βράζει το βραστό στο καφενείο. Οι «κουρείς», συγγενείς και φίλοι, φρόντισαν να τελειώσουν έγκαιρα, για να μην περιμένει το πιλάφι. Στο φαγοπότι συμμετείχαν πολλοί περισσότεροι από όσους κούρευαν αλλά από ό,τι φαίνεται ήταν αναμενόμενο.

Στην οικογένεια Καπριδάκη ευχόμαστε καλά διάφορα

Γ. Τ.

“Και του χρόνου με υγεία και με περισσότερα...”
(Συνηθισμένη ευχή για την περίπτωση)

Ο Στέφανος Αντωνίου Κουτσουπάκης, το πιο γρήγορο «ψαλίδι» του χωριού μας.

Για να δούμε τι λέει για την κουρά ο Κανάκης Ι. Γερωνυμάκης, στο «Η Κρήτη στο πρόσφατο παρελθόν», Αθήνα 1998, Βιβλιοεκδοτική.

«Κάθε χρόνο στις αρχές του καλοκαιριού κουρεύουνε τα πρόβατα οι βοσκοί. Παλιότερα ήτανε εισόδημα και τα μαλλιά. Τώρα δεν έχουνε τιμή.

Στην κουρά έρχονται φίλοι και δικοί και βοηθούνε και ο βοσκός σφάζει ένα ή περισσότερα πρόβατα για να περιποιηθεί τον κόσμο. Μετά το κούρεμα αρχίζει το φαγοπότι και συχνά το τραγούδι που παίρνει διαστάσεις εορτής των προβάτων και συνεχίζεται ως αργά.

Παλιότερα όποιος πήγαινε να βοηθήσει στην κουρά, αν δεν είχε δικά του πρόβατα, του έδιναν ένα-δυο “μποκάρια” μαλλιά (μποκάρι λέμε το μαλλί ενός προβάτου όπως το μποκιάζουνε μετά το κούρεμα).

Πολύ σημαντικό εισόδημα ήτανε τα μαλλιά στα δύσκολα χρόνια. Και τιμή είχανε, αν τα πουλούσε κανείς, μα και οι γυναίκες εκάνανε πολλά “νοικοκεράτα” με τα μαλλιά. Πατανίες, “ράσα” (κάπες), τα προικιά των χοριτσιών και τόσα άλλα ρούχα υφαντά ή πλεχτά.»

1. Κουρεύουνε τα πρόβατα. 2. Συχνά γυρίζει ο κεραστής και βάζει κρασί στους “κουρί-σκους”. 3. Το “λαβέτζι” (λέβητας) βράζει με τα κρέατα. 4. Ένας παίρνει τα ζώα από τη μάντρα και τα πηγαίνει στους κουρίσκους και τους τα αφήνει με δεμένα πόδια, “μπουζιασμένα”. 5. Η γυναίκα σακκιάζει τα μαλλιά. 6. Δυο άντρες βλέπουνε τα πρόβατα που είναι στη μάντρα.

Η ετυμολογία

Κουλουκουρίζω και κωλοκουρίζω = κόβω μέρος των μαλλιών κάποιου. Από το κώλο-κουρεύω, συνώνυμο συγκουρίζω. Κουλουκουρά, η = το κούρεμα του πίσω μέρους του σώματος του ζώου.

Αντώνιος Ξανθινάκης
«Λεξικό Ερμηνευτικό και ετυμολογικό του δυτικοκρητικού ιδιώματος», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Κουλουκουρά, η = πρώιμα οι προβατοβοσκοί κουρεύουνε τα μαλλιά των προβάτων από τους μερούς για να μην τους εμποδίζουνε όπως τα αρμέγουνε. Πιο σωστά θα ήτανε να λέμε κωλοκουρά, μια και από εκεί παράγεται η λέξη.

Κανάκης Ι. Γερωνυμάκης,
«Λαογραφικό Σφακιανό Λεξιλόγιο Ερμηνευτικό»,
Χανιά 1999.

Ανοιξιάτικες στιγμές από το χωριό μας

ΜΕ ΚΑΤΑΝΥΞΗ ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΟΤΗΤΑ

γιορτάστηκε και φέτος το Άγιο Πάσχα στο χωριό μας. Τη Μεγάλη Παρασκευή το πρωί, κυρίες και παιδιά του χωριού στόλισαν τον Επιτάφιο και στη συνέχεια έγινε η Αποκαθήλωση. Το βράδυ δυο χορωδίες, των παιδιών και των μεγάλων, έψαλαν τα εγκώμια και τέλος έγινε η περιφορά του επιταφίου σε όλο το χωριό.

Μεγάλη συμμετοχή του κόσμου και στην Ανάσταση. Το Άγιο Φως μεταφέρθηκε από τα Ιεροσόλυμα και στη Μητρόπολή μας και δόθηκε σε όλες τις ενορίες.

Φέτος στην Ανάσταση συμμετείχε και ο συγχωριανός μας Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κ. Νίκος Χριστοδουλάκης, με την κόρη του. Ο εφημέριος παπά Μανώλης τον ευχαρίστησε για τη δωρεά της εικόνας του Μυστικού Δείπνου στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου και του ευχήθηκε Χριστός Ανέστη και χρόνια πολλά με την οικογένειά του. Την Κυριακή του Πάσχα το απόγευμα έγινε ο εσπερινός της αγάπης, η Διπλανάσταση. Επίσης τη Δευτέρα του Πάσχα, γιορτή του Αγίου Γεωργίου, γιόρτασε και πανηγύρισε και το δεξιό κλίτος του Αγίου Νικολάου που είναι αφιερωμένο στον Άγιο Γεώργιο.

Χριστός Ανέστη, Χρόνια πολλά και του Χρόνου.

Φέτος στην Ανάσταση παρευρέθηκε και ο συγχωριανός μας Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κ. Νίκος Χριστοδουλάκης.

Αρχετοί συγχωριανοί μας και κάτοικοι των γύρω χωριών, γιόρτασαν και φέτος στις 21 Μαΐου, το εκκλησάκι του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης, που βρίσκεται στην ομώνυμη τοποθεσία κοντά στο Μύλο.

Ο καιρός γλύκανε και οι συναντήσεις στην πλατεία για τσικουδιά, μεζέ και κουβεντούλα είναι πια επιβλημένες.

Τούτο το χώμα είναι δικό τους και δικό μας

Σ' ΟΛΑ ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΝΗΣΙΑ και νησάκια της πατρίδας μας οι ταμπέλες που βλέπεις πιο συχνά είναι «ενοικιάζονται δωμάτια» και «πωλείται». Αν όμως τις πρώτες τις συναντάς σε οικισμούς, οι δεύτερες βρίσκονται σε σπίτια, σε φράχτες, σε ξερολιθιές, σε δέντρα. Ίσως γιατί αυτά που πουλιούνται είναι περισσότερα από αυτά που νοικιάζονται. Κι αν πάρεις τηλέφωνο, αυτά που ακούς σου χαλάνε τη διάθεση και σε προσγειώνουν σε μια πραγματικότητα, που μόνο εικονική μπορεί να φαντάζει για σένα.

Δυστυχώς όμως, μόνο για μας. Γιατί οι ξένοι σπεύδουν να αγοράσουν ό,τι πουλιέται ή ξεπουλιέται.

Και δεν είναι σπάνιο πλέον το φαινόμενο να περπατάς σε στενά και καλντερίμια και να ακούς από παραθυρόφυλλα τις γλώσσες της Βαβέλ. Μέχρι πριν λίγα χρόνια ήταν συνηθισμένα για τα νησιά και τα νησάκια. Έλα όμως που έφτασε και στα μεγαλονήσια και χτύπησε για τα καλά τις πόρτες του εφησυχασμού μας. Όσο καιρό οι αγοραπωλησίες γίνονταν στις πόλεις και στα τουριστικά μέρη

το σχολιάζαμε με συγκαταβατική διάθεση. Ηρθε ο καιρός όμως, και το βιώνουμε στα χωριά μας και στα μετόχια. Τα χωριά του Αποκόρωνα φημίζονται για την ιδιόμορφη κρητική αρχιτεκτονική τους και ο συνδυασμός με το εξαιρετικό φυσικό τοπίο ήταν σίγουρο ότι δεν θα άφηναν αδιάφορους τους ξένους επενδυτές, που σπεύδουν να αγοράσουν πολλές φορές χωρίς οικονομικούς περιορισμούς, εισβάλλοντας δυναμικά στο χρηματιστήριο γης. Στα δώματα, στα χαγιάτια, στις αυλές, δεν ακούς τις γνώριμες ντοπιολαλιές μα ξένους ήχους. Χώροι ποτισμένοι με μνήμες, θύμησης, παιδικά σκιρτήματα, γέλια από γλέντια και δάκρυα από πένθη, στιγμές, αποτυπωμένες σε κιτρινωμένες φωτογραφίες με πρόσωπα και μορφές της λεβεντογέννας γης περνούν στο χρονοντούλαπο της οριστικής λησμονιάς.

Έτσι μπορεί να πει κάποιος ήταν αναπόφευκτο να γίνει στα πλαίσια της ελεύθερης διακίνησης ανθρώπων στους ορίζοντες του παγκόσμιου χωριού. Ναι, μπορεί να το προσπερνάς όταν οι αγοραπωλησίες αφορούν απρόσωπους οικισμούς. Πώς να το χωνέψεις όμως, όταν από το διπλανό καμαρόσπιτο με τους χοντρούς πέτρινους τοίχους και τα πολυδουλεμένα δώματα, όταν ήσουν κοπελάκι άκουγες τα πεταλοχτυπήματα του μπεγιριού, τις γνώριμες ντοπιολαλιές και σούρχονταν οι μυρωδιές, αυτές οι αξέχαστες μυρωδιές, να ακούς τώρα ακαταλαβίστικες φράσεις και λέξεις. Τα σπίτια, τα σκεύη, οι μνήμες είναι κομμάτια της ιστορίας μας και αυτή δεν πουλιέται χωρίς αντίτιμο.

Όλοι μας έχουμε ακούσει φίλους, γνωστούς, συναδέλφους να μας λένε ότι δεν τους τραβάει η μάνα γη της Κρήτης, γιατί για διάφορους λόγους στερήθηκαν τα πατρικά σπίτια, χωράφια,

Το κείμενο αυτό γράφτηκε από το Σ. Βρουβάκη, Διευθυντή της εφημερίδας το «Νίπκος» και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ιπποκορόνιον». Το αναδημοσιεύουμε με την άδεια του συγγραφέα, μιας και οι αναφορές του κειμένου ισχύουν και για το χωριό μας, όπου δειλά - δειλά άρχισαν να εμφανίζονται φαινόμενα αγοραπωλησιών σε ξένους. Ο Σύλλογος και η εφημερίδα μας δυστυχώς, δεν μπορούν να κάνουν τίποτα περισσότερο από να προσπαθήσει να ευαισθητοποιήσει τους συγχωριανούς μας, και να υποβάλλει την παράκληση να προτιμούνται Έλληνες αντί ξένοι αγοραστές. Επίσης ανακοινώνει ότι στην προσπάθεια να συμβάλει σ' αυτή την κατεύθυνση, διαθέτει τις στήλες της εφημερίδας για να ανακοινωθούν πωλήσεις ακινήτων σε ενδιαφερόμενους Έλληνες. «Ε»

λιόφυτα και κάνουν χρόνια να την επισκεφτούν σαν διαβατήρηδες, ενώ με τι λαχτάρα μιλάνε αυτοί που έχουνε έστω μία κάμαρα να τους στεγάσει. Είναι παρήγορο ίσως ότι κάποιοι φορείς, κάποιες ενώσεις, κάποιοι σύλλογοι, αγοράζουν, αναπαλαιώνουν, ανακαινίζουν παλιά καμαρόσπιτα, εγκαταλελειμμένα οικήματα και τα προορίζουν για ξενώνες, μουσεία, καταστήματα. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει και οφείλει να συμπαραστέκεται όσο μπορεί σε αυτές τις πρωτοβουλίες, γιατί συμβάλλει στη διατήρηση αυτής της κληρονομιάς. Τούτο το φαινόμενο μπορεί να μας αφήνει για την ώρα αδιάφορους, σαν επεκταθεί όμως και γίνει ανεξέλεγκτο, ίσως κάποια στιγμή εμείς και τα παιδιά μας αισθανθούμε ξένοι στην ίδια μας τη γη. Το παράδειγμα κάποιων κυκλαδονήσων είναι χαρακτηριστικό. Και τότε να είμαστε σίγουροι ότι καμία μεζονέτα, κανένα οροφδιαμέρισμα πόλης, δεν θα μπορεί να σβήσει τον ήχο του μάνταλου, στην σκοροφαγωμένη εξώθυρα και τη θωριά βραχοφόρων προγόνων που θα πλανώνται σαν τις ερινύες.

Στρατής Βρουβάκης

Βραβείο απονεμήθηκε στον κ. Γιάννη Λεντάρη

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ δόθηκε στον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου, Ιστορικό και Ερευνητή, κ.

Γιάννη Λεντάρη, κατά την πανηγυρική τελετή λήξης του 29ου Πανελληνίου Ιατρικού Συνεδρίου στις 24 Μαΐου. Στην τελετή απονεμήθηκαν τα βραβεία και οι έπαινοι που δόθηκαν από διάφορους φορείς στους συγγραφείς βιβλίων και επιστημονικών εργασιών σε θέματα ιατρικής.

Ο κ. Γιάννης Λεντάρης, συγγραφέας του βιβλίου «Ιατρική και γιατροί των Χανίων» έκδοση του Κοινοφελούς Ιδρύματος «Αγία Σοφία» έλαβε το βραβείο μελέτης στην ιστορία της ιατρικής του Γεροουλανείου Ιδρύματος.

Την επιτροπή κρίσης αποτελούσαν καθηγητές Ιατρικής.

Τιμήθηκε ο συγχωριανός μας πλοίαρχος Βαγγέλης Παπαγιαννάκης

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΗΣΑΝ ΕΝΝΕΑ ναυτικά τους στελέχη που συνταξιοδοτήθηκαν οι Μινωικές Γραμμές, με τιμή και κρητική ζεστασιά, μέσα στο ΚΝΩΣΟΣ PALACE το πρωί της 14ης Φεβρουαρίου, απονέμοντάς τους από ένα ασημένιο

στεφάνι, αλλά κυρίως συγκίνηση, αναγνώριση και υπερφάνεια για τη μεγάλη προσφορά τους. Ανάμεσά τους και ο συγχωριανός μας πλοίαρχος Βαγγέλης Παπαγιαννάκης. Ο «πατριάρχης των

πλοίαρχων», ο δάσκαλος καπετάν Βαγγέλης Παπαγιαννάκης, όπως αποκαλείται από τους συναδέλφους του, πήγε στην οικογένεια των Μινωικών Γραμμών στις 5 Απριλίου του 1978 ως πλοίαρχος του ΚΝΩΣΟΣ και συνταξιοδοτήθηκε 25 χρόνια αργότερα, το 2003. Στη φωτογραφία ο καπετάν Βαγγέλης ανάμεσα στα στελέχη των «Μινωικών» που συνταξιοδοτήθηκαν.

ΜΕ ΠΛΟΥΣΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ υλικό από τις δραστηριότητες του Δήμου, τις νέες υπηρεσίες, την ορκομωσία αλλά και τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου -που επιμελείται ο συγχωριανός μας Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Πέτρος Νικητάκης- το Καρναβάλι των Καλυβών καθώς και ιστορικά στοιχεία για τους Αρμένιους και πολλές άλλες ενδιαφέρουσες ειδήσεις κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος. Στην αξιόπαινη προσπάθεια ευχόμαστε να πετύχουν τους υψηλούς στόχους που έχουν θέσει.

Από το σημείωμα του εκδότη Δήμαρχου Αρμένων Παντελή Καραγιαννάκη σημειώ-
νουμε:

Το έναυσμα για την έκδοση αυτή είναι η διαπίστωση ότι για να πετύχουμε το μέγιστο αποτέλεσμα για την τοπική κοινωνία που υπηρετούμε, πρέπει οι πολίτες να είναι πολύπλευρα ενημερωμένοι και επιπλέον να έχουν τη δυνατότητα να ασκούν εποικοδομητική κριτική, να διατυπώνουν θέσεις και να θέτουν ερωτήματα. Σήμερα στο νέο αυτοδιοικητικό τοπίο που διαμορφώνεται, περισσότερο από ποτέ, ο πολίτης και οι συλλογικές του εκφράσεις (σωματεία, σύλλογοι κ.λπ.) πρέπει να

Νέα τρίμηνη εφημερίδα κυκλοφόρησε στο Δήμο μας από το Δήμο Αρμένων, το Μάρτιο του 2003. Πρόκειται για «Τα εν δήμω», με υπεύθυνο έκδοσης το Δήμαρχο Αρμένων Π. Καραγιαννάκη και επιτροπή σύνταξης τους Γαβριλάκη Γιάννη, Καλαϊτζάκη Ειρήνη και Κοσμαδάκη Γιάννη.

συμμετέχουν στο σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών. Συγχρόνως δε πρέπει να συνειδητοποιηθεί, ότι για τα περισσότερα προβλήματα που τάλανίζουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση, δεν υπάρχουν ούτε έτοιμες ούτε εύκολες λύσεις στο πλαίσιο της σημερινής σύνθετης και πολύπλοκης πραγματι-

κότητας. Χρειάζεται συνεργασία και συμπαράσταση, συμμετοχή και διάλογος.

Προσδοκούμε, το έντυπο που κρατάτε σήμερα στα χέρια σας, να είναι ένα βήμα συμμετοχής και διαλόγου. Κυρίαρχο και καθοριστικό ρόλο στην έκδοση της εφημερίδας μας «Τα εν δήμω» διαδραμάτισε η επιτροπή δημοσίων σχέσεων και τύπου του δήμου μας και η συντακτική επιτροπή της εφημερίδας, οι οποίοι ήλθαν σε διάλογο για συνεργασία και συνεννόηση με τους επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων, που συμμετείχαν στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές. Σ' αυτό το πρώτο φύλλο, κατ' αρχήν θέλω να ευχαριστήσω τα μέλη των επιτροπών και όλους τους συνεργάτες και εν συνεχεία, να διαβεβαιώσω τους δημότες μας, ότι όλοι θα δουλεύουν όπως δούλευαν μέχρι σήμερα, με ανιδιοτέλεια και βαθύ αίσθημα πολιτικής ευθύνης, προσηλωμένοι στις αρχές της αυτοδιοίκησης, της διαφάνειας και της νομιμότητας, για την προκοπή του τόπου μας, για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, αλλά και των υποχρεώσεων τους.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν για μια ουσιαστική ενημέρωση των δημοτών μας, που θα τους θωρακίσει από την παραπληροφόρηση, τις ιδιοτελείς μεμονωμένες απόψεις και τις επικίνδυνες απλουστεύσεις.

Ο Δήμαρχος Αρμένων
Παντελής Καραγιαννάκης

Από το Σημείωμα της Συντακτικής Επιτροπής αντιγράφουμε:

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η πληροφόρηση και η επικοινωνία είναι συστατικό στοιχείο λειτουργίας της δημοκρατίας και βέβαια αυτό το στοιχείο δεν θα πρέπει να λείπει από τους τοπικούς φορείς όπως είναι οι Δήμοι. Μια σωστή πρακτική πολύπλευρης ενημέρωσης και επικοινωνίας των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τους δημότες, μπορεί να συμβάλει τόσο στον πολιτικό όσο και στον τομέα μόρφωσης και κουλτούρας των τοπικών κοινωνιών.

Γνωρίζουμε ότι μια έκδοση ενημερωτικού εντύπου από το Δήμο δεν είναι ένα εύκολο εγχείρημα. Γνωρίζουμε ότι θα αντιμετωπίσουμε τις αρχικές δυσκολίες των όρων και των προϋποθέσεων της αναγκαίας οργάνωσης και της τεχνογνωσίας.

Τις δυσκολίες της επιφύλαξης και αποδοχής από ορισμένους δημότες που θα θελήσουν να δουν το έντυπο αυτό με διαφορετική λογική από αυτή της αντικειμενικής ενημέρωσης και επικοινωνίας. Όμως πιστεύουμε ότι θα είναι πολύ περισσότεροι αυτοί που θα δουν καλοπροαίρετα αυτή την προσπάθεια και ευελπιστούμε ότι όλοι οι δημότες θα συνδράμουν σε βοήθεια και συνεργασία για τη συλλογή κειμένων ποιικίλης ύλης και πολύπλευρης ενημέρωσης.

Το έντυπο αυτό θέλουμε να αποτελέσει το βήμα διαλόγου όλων των δημοτών και των

φορέων τους. Εμείς δεσμευόμαστε ότι το «τα εν δήμω» θα το κρατήσουμε μακριά από οποιεσδήποτε ιδιοτελείς σκοπιμότητες.

ΣΚΟΠΟΣ μας είναι η αντικειμενική ενημέρωση, η πληροφόρηση και η αμφίδρομη επικοινωνία με τους δημότες του Δήμου Αρμένων αλλά και με όλους τους αναγνώστες αυτού του εντύπου.

ΣΤΟΧΟΣ μας είναι ΝΑ ΕΠΙΤΥΧΟΥΜΕ, ενδυναμώνοντας την τοπική δημοκρατία, τηρώντας ταυτόχρονα τους κανόνες δημοσιογραφικής δεοντολογίας.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

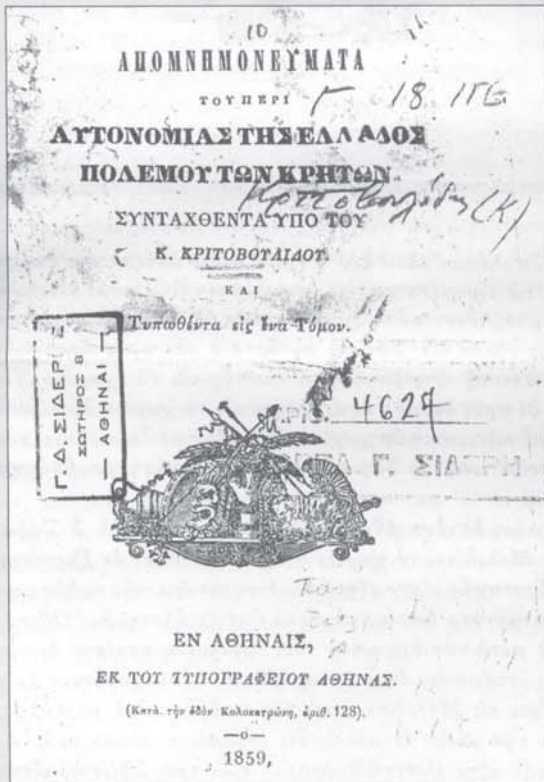
Κ. ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ

Απομνημονεύματα

του περί

αυτονομίας της Ελλάδος

πολέμου των Κρητών

Στο φύλλο αυτό αποφασίσαμε να δημοσιεύσουμε αυτούσια αποσπάσματα από το έργο του Κριτοβουλίδη. Πέρα από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που παρουσιάζουν και οι αναφορές στο χωριό μας αλλά και σε συγχωριανούς μας εκείνου του καιρού, πιστεύουμε ότι έχει ιδιαίτερη αξία να διαβάσει κανείς το κείμενο στην αρχική του μορφή.

Τὴν 23 ἢ 24 τοῦ Σεπτεμβρίου κατέπλευσαν εἰς τὸν ῥηθέντα κόλπον ἑπτὰ πολεμικὰ πλοῖα ἐκ τοῦ ῥηθέντος στόλου, τὴν δ' ἐπιούσαν ἐξήλθον ἅπ' αὐτὰ ὅλα σχεδὸν τὰ πληρώματα, συνωδευμένα καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐκ τῶν διαμενόντων εἰς τὴν Σοῦδαν, ἅπαντες ἕως 800, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ὑδρεύσωσιν εἴτε ἀπὸ τὸν ποταμὸν Κοιλάρην εἰς τ' ἀπέναντι τοῦ πρὸς δυσμὰς χωρίου τῶν Καλυβῶν, εἴτ' ἀπὸ τὸ ὕδωρ, ὅπερ ῥεεῖ εἰς τὴν θέσειν Καλάμι, κάτωθεν τῶν μέχρι σήμερον ὑπαρχόντων ἐρειπίων ἀρχαίου φρουρίου, Οἰκονομικὰ τανῦν ἢ Παλαιόκαστρον ὀνομαζομένου ἀλλὰ συνέλαβον ταυτοχρόνως καὶ τὴν ιδέαν νὰ ἐπιτεθῶσιν εἰς τὰ πλησίον χωρία, καὶ κακοποιήσωσι τοὺς κατοικοὺς αὐτῶν.

Εὐρεθεὶς δὲ τυχαίως ὁ Ἄνδρέας Φασούλης τότε εἰς τὸ χωρίον Καλύβας καὶ ὁ Γεώργιος Μαυράκης, ὄπλαρχηγὸς τῶν Ἀρμενιανῶν, μὲ 30 ἢ καὶ 40 περίπου Καλυβζανούς, Ἀρμενζανούς καὶ Τσιβαρζανούς, ἀντέκρουον ἐπὶ πολλῶν ὥραν, κωλύοντες ὅσον τὸ δυνατόν τοὺς Τούρκους νὰ προχωρῶσιν, εἰδοποιήσαντες ταυτοχρόνως καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀποκορωνίτας νὰ προφθάσωσιν εἰς βοήθειαν.

Οἱ Τούρκοι λοιπὸν ἦσαν τότε ἐγγὺς νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς τὰ ῥηθέντα χωρία, τὰ ὁποῖα καταλιπόντες οἱ κάτοικοι ἔφυγον εἰς τοιαύτην περίστασιν ἔτρεχον ἀλλαχῶ νὰ δια-

— 171 —

σωθῶσιν, ὅτε προφθάσας ὁ Γεώργιος Πιπτιδικὸς μὲ 80 περίπου Ζιζιφιανούς, Νιπιζανούς, Φρεδζανούς καὶ Βοθζιανούς, συγχρόνως δὲ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν χωρίων Κεφαλλίδων, Βάμου καὶ Γαβαλοχωρίου ἐπέπεσαν πανταχόθεν μετ' ὄρμην κατὰ τῶν Τούρκων, προχωρημένων ὄντων, τοὺς ἔτρεψαν παρρηθὺς εἰς φυγὴν, καὶ καταδιώκοντες αὐτοὺς τοὺς ἐπρήφθασαν ὑποκίτω τοῦ εἰρημένου Παλαιόκαστρου, σπεύδοντας νὰ ἐπιβιβασθῶσι μετ' ἀκίθεκτον ὄρμην εἰς τὰς περὶ τὰς ἀκτὰς λέμβους. Τὰ εἰρημένα δὲ τότε πλοῖα, πλησιάζοντα παρὰ τῆ γῆ, ἔρριπτον ἀπείρους κανονβολισμοὺς μετ' σφαιρίδια (σμιδράλζια), διὰ νὰ ὑπερασπίσωσι τοὺς στρατιώτας των, ἀλλ' οἱ ἄθλιοι οὗτοι ἐντεῦθεν μὲν ἐφονεύοντο εἰς ἐκείνην τὴν ταχθεῖαν ἐπιβίβασιν ὑπὸ τῶν καταδιωκόντων Ἑλλήνων, ἱσταμένων παρὰ τῷ αἰγιαλῷ ἀκινδύνως ὑπὸ τὸ Παλαιόκαστρον, ἐκεῖθεν δὲ ὑπὸ τῶν σφαιριδίων, τὰ ὁποῖα χαλαζήδον ἔρριπτον οἱ ὀμόθησκοὶ των ἐκ τῶν πλοίων ὥστε καὶ λέμβοι ὑλόκληροι ἐβυθίσθησαν αὐταιδροὶ ὑπ' ἐκείνων. Ἀπωλέσθησαν λοιπὸν οὕτως ἐκ τῶν Τούρκων ὑπὲρ τοὺς 150, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἔπεσαν εἰς καὶ μόνος Ἀλέξανδρος Μιτυληναῖος καλούμενος, πληγωθεὶς εἰς τὸ μέτωπον ὑπὸ τῶν ὡς ἀνωτέρω ῥιπτομένων σφαιριδίων, ὅτε ὑπ' ἀλόγου ὀρμῆς ἔτρεξε ν' ἀφοπλίση ἐπιβιβυζόμενον Τούρκον.

Ὁ ῥηθεὶς Ἀλέξανδρος ὑπῆρχεν ἐκ τῆς νήσου Μιτυλήνης, διὸ καὶ Μιτυληναῖος ἐκαλεῖτο, ἐλθὼν εἰς Κρήτην νὰ συναγωνισθῆ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας. Νέος μόλις τὸ εἴκοστος πέμπτιον ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων μετ' ἀνάλογον τοῦ καιροῦ ἐκείνου παιδείαν, ἐδείκνυε διακαῆ ἔρωτα πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους του. Ὁ θάνατος τούτου ἐπροξένησε λίπην πολλὴν εἰς τοὺς Κρήτας.

Περιχαρῆς δὲ ὁ Γ. Παπαδάκης ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐκείνῃ, περιήρχετο νυχθημερὸν, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀνδρειοτέρους τοῦ Ἀποκορώνου. Καὶ νῦν μὲν ἐνεδρεύων πρὸς τὸν ποταμὸν Κοιλάρην καὶ πρὸς τὸ Καλάμι, νῦν δὲ προχωρῶν εἰς Ἀλυκάς καὶ προσλαμβάνων τοὺς ἐπιτηδεύοντες καὶ ἀγρόπνους λοχίτας, τὸν Πέτρον Τσουκαλαριανὸν καὶ Ἰωάννην Πιτροκάκη, ἐπροσπάθει νὰ μὴ ἀφήσωσι ποθὲν ἄνευ τιμωρίας

— 172 —

νά υδρεύσασιν οἱ πολέμιοι. Ἐπέτυχον δὲ φονεύσαντες καὶ ἑπτὰ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐν μέσῃ νυκτὶ ὑδρευον ἀπὸ τοῦ ῥέοντος ἐκ τῆς θέσεως Ἁγίας Παρασκευῆς ὕδατος, πυρπολήσαντες καὶ μίαν τῶν ἐξελθουσῶν λέμβων. Ἐσπευσεν ὁμως ὁ Παπαδάκης νὰ μετακαλέσῃ ταυτοχρόνως καὶ τὸν Σήφακαν, εὕρισκόμενον τότε ἐν Γορτύνῃ· διότι ἐφοβεῖτο μὴ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του ἐπιχειρήσασιν οἱ πολέμιοι σοβαρώτερον τι εἰς Ἀποκόρωναν.

Τὴν 30 δὲ τοῦ μηνὸς κατέπλευσεν εἰς τὸν ῥηθέντα λιμένα καὶ ἄλλος ὁ λοιπὸς στόλος, συγκείμενος ἐκ τεσσαράκοντα ὀκτὼ πλοίων τῆς γραμμῆς καὶ ἄλλων μεγάλων πολεμικῶν ἀπεφάσισαν δὲ καὶ αὐτοὶ νὰ ἐκδικηθῶσι διὰ τὴν προτέραν κατ' αὐτῶν ὕβριν. Ὅθεν καὶ συνεννοηθέντες μετὰ τῶν Τούρκων τῶν Χανίων καὶ τῆς Σούδας συνήλθον μετὰ τῶν ἀποβιβασθέντων ἐκ τῶν πλοίων πληρωμάτων ἐν βαθείᾳ νυκτὶ τῆς 30 τοῦ λήγοντος καὶ τῆς πρώτης τοῦ ἐπερχομένου Ὀκτωβρίου κατὰ τὰς Ἀλυκάς, ὅλοι ὁμοῦ ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας. Διελθόντες δὲ τὰς κατὰ τὴν Μαλάξαν καὶ Τσοκαλαρῖα Ἑλληνικὰς φυλακὰς ἀνέβησαν ὄρθρου βαθέος τὰ στενὰ τῶν Γυρισμάτων, ἐκεῖθεν δὲ μέρος μὲν ἐξ αὐτῶν ὀρμήσαντες ἔσφαξαν ἕως δώδεκα ἐκ τῶν Ἑλλήνων, τῶν φυλασσόντων κατὰ τὸ Παλαζόμαστρον, οἱ δὲ λοιποὶ κατέβησαν κατὰ τὸ λυκαυγές, διὰ νὰ ἐπιπέσωσιν αἰφνιδίως εἰς Ἀποκόρωναν.

Ἐἶχον ὁμως ἐξεγερθῆ τότε τῶν πλησίον χωρίων οἱ κάτοικοι, λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τῶν γενομένων πυροβολισμῶν κατὰ τε τὸ Παλαιόμαστρον καὶ τὰ Γυρίσματα. Ὅθεν καὶ ἄλλοι μὲν τούτων ἔσπευδον νὰ διασώζωσι τὰς οἰκογενείας των, οἱ δ' ἐν τῷ Νεοχωρίῳ διαμένοντες Γεώργιος Παπαδάκης, Νικόλαος Κωνσταντουδάκης, ἀδελφὸς τοῦ Σήφακα, καὶ ὁ Ἀλεβίζος Σφακιανὸς μετὰ τριάκοντα περίπου ἄλλων στρατιωτῶν, ὡς καὶ ἄλλοι τινὲς τοιοῦτοι, εὐρεθέντες εἰς τὸ χωρίον Μαχαιρούς, ἐκώλυον κατὰ τι δι' ἀκαταύστων πυροβολισμῶν τὴν ὄρμην τῶν Τούρκων μέχρι τινός, ἕωσού εἰδοποιηθῆ περὶ τῆς ἐχθρικής εἰσβολῆς ὁ λαός. Μὴ δυνηθέντων ὁμως τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ πολὺ ν' ἀντιταχθῶσιν

— 173 —

ἐκεῖ, οἱ πολέμιοι μετὰ δύο ἢ τριῶν ὥρων ἀντίστασιν ὑπερβάντες τὰ εἰρημένα χωρία, ἐπροχώρουν ἀκόλυτοι ἀλαλάζοντες μακρόθεν αὐτοὶ ἔχον σκοπὸν νὰ κοιμηθῶσι τὴν ἐπομένην νύκτα εἰς Σφακιὰ ν, ὥστε ἡ μὲν πρὸς ἀνατολὰς αὐτῶν πτέρυξ ἤγγιζεν ἤδη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ χωρίον Νίπος, ἡ δὲ πρὸς δυσμὰς ἐπάτει τότε εἰς τὸ χωρίον Μελιδόνι, διότι οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων ἔσπευδον νὰ διασώζωσι τὰς οἰκογενείας των, τὸ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἀπόστημα ὑπάρχει ἀρκετόν.

Τυχαιῶς δὲ εἶχε φθάσει τὴν προτεραίαν καὶ ὁ Σήφακας εἰς Μελιδόνι, τὸ χωρίον του, ἐπαυελθὼν ἐκ Γορτύνης· ἀλλὰ δυστυχῶς εἶχεν ἐξηρθρωμένον τὸν ἕνα τῶν ποδῶν του, καὶ δὲν ἠδύνατο ἕνεκα τούτου νὰ βαδίξῃ ὕλοτελῶς. Ὅθεν ἔφιππος μετὰ τῶν ἐγχωρίων του, τριάκοντα περίπου ὄντων, μακρὰν ἰστάμενος, ἐν ᾧ χρόνῳ ἔβλεπεν εἰσερχομένους τοὺς πολεμίους εἰς Μελιδόνι, κρατοῦντας δᾶδας διὰ νὰ πυρπολήσωσι τὴν μόνην ἐν αὐτῷ ἔτι ἰσταμένην οἰκίαν του, ἀφίησι τὴν ἐξῆς βροντώδη φωνήν· «Τί τοὺς ἀφίνετε, εἶπε, ὦ παλλικάρια, καὶ προχωροῦν; πέσατε ἐπάνω των, καὶ μὴ φοβεῖσθε· βαστάτε, καὶ τώρα μᾶς ἔρχονται πρὸς βοήθειαν πεντακόσιοι Σφακιανοὶ, καὶ φθάνουσι τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ οἱ Λακκῶται». Μόλις δ' ἐτελείωσεν ἡ συγκινητικὴ πρόσκλησις τοῦ Σήφακα, καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθησαν πλησιάζοντες ὀγδοήκοντα περίπου τουφεκισμοὶ τῶν πλησιοχώρων Καμπιανῶν καὶ λοιπῶν, τοὺς ὁποίους ᾤδηγει εἰς τὸν τόπον τῆς προσβολῆς ὁ Μουτσογιάννης καὶ ὁ Παναγιώτης Μυίγζας. Ἐκπλαγέντες δὲ οἱ Τούρκοι τότε, ἀμέσως ὠπισθοδρόμησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἐπιπεσόντες μετὰ τὴν ὄρμην τοὺς ἐφόρευον καταδιώκοντές τους μέχρι τῶν πρὸς δυσμὰς ὑψωμάτων τοῦ χωρίου Μαχαιρῶν.

Ταυτοχρόνως ὁμως μετὰ τὴν εἰρημένην ἐπίθεσιν ἐπλησίαζον καὶ εἰς τὸ χωρίον Νίπος ἑκατὸν περίπου Προσερίται, Ἀλικαμπῖται καὶ Βαφζιανοὶ, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Βελεσίτη, τοῦ Μερτιμιανοῦ Περᾶκη, τοῦ Ἰωάννου Γιάνγαρη καὶ Ἀντωνίου Πενέση. Ἐπέπεσον λοιπὸν καὶ οὗτοι ἅμα ἰδόντες τὴν ὀπισθοπώρησιν τῶν εἰς τὸ Μελιδόνιον ἐχ-

— 174 —

θρών κατ' αὐτῶν, καὶ ταυτοχρόνως ἄλλοι ἐκ τῶν χωρίων Φρέ, Ζιζιφέ καὶ Πεμονίων, ὥστε μόνις τριακόσιοι ὕλοι Ἕλληνας κατεδίωξαν τὴν πληθύν ἐκείνην τῶν Τούρκων, τῶν πλείστων Ἀσιανῶν, οἵτινες ἐξήλθον ἐκ τῶν πλοίων, διὰ τὰ καταστρέψωσι τὸν Ἀποκόρωναν διὰ τὴν ὕβριν, τὴν ὁποίαν εἶχον κάμει οἱ Ἕλληνας κατ' αὐτῶν πρὸ ὀλίγου, καὶ διὰ τὰ ζογρήσασιν, ὡς ἔλεγον, αἰχμαλώτιδας Κρήσσας.

Ἐπέκεινα λοιπὸν τῶν 250 λέγεται διὰ ἀπολέσθησαν κατὰ τὴν ὀπισθοδρόμησιν ἐκείνην. Τὸ δὲ παράδοξον ὅτι οὐδεὶς τῶν πολεμιστῶν Ἑλλήνων ἔπαθε τότε τὴν ἐλαχίστην βλάβην· ὅλην ὁμως τὴν φθορὰν ἐκείνην ὑπέφερον οἱ ξένοι Τούρκοι, διότι οἱ μὲν ἐντόπιοι, γνωρίζοντες τὰς θέσεις προλαβόντως, ὠχυρώθησαν εἰς τὰ Γυρίσματα, ἐκείνοι δὲ περιπεσόντες ὑπ' ἀγνοίας εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν Ἀρμένων καὶ Νεοχωρίου Ἕλληνας, ἐφονεύοντο ἄνευ τινὸς ἀντιστάσεως· πολλοὶ δ' ἔρριπτον καὶ τὰ ὄπλα τῶν ἀπελπιζόμενοι. Ὁθεν καὶ ἂν εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἐξηκολούθουν οἱ Ἕλληνας τὴν καταδίωξιν, οἱ δυστυχεῖς ἐκείνοι ξένοι ἤθελον ἀπολεσθῆναι μέχρις ἐνός, ὁ δὲ στόλος τότε ἤθελε στερηθῆναι τῶν ἀπαιτουμένων χειρῶν τὰ τὸν μεταφέρωσιν εἰς Βυζάντιον. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνας, πάντοτε εἰς τὴν ἀταξίαν συνήθεις, ἐτράπησαν εἰς τὴν λαφυραγωγίαν τῶν πτωμάτων· ἔλειπεν ὁμως ἀπὸ τὴν μάχην ἐκείνην ὁ Σήφακας, διὰ τὸ πάθημα τοῦ ποδός του, ὡς εἴπομεν, ὅστις ἠδύνατο τὰ προτρέπη τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰ πρόσω, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἐπειθοντο καλῆτερα· διότι, ἂν καὶ ὁ Ν. Κωνσταντουδάκης, ἀδελφὸς τοῦ Σήφακα, ὁ διευθύνων τότε τὴν καταδίωξιν, ἦτον ἐπίσης γενναῖος ἀνὴρ καὶ ἄριστος πολεμιστὴς, δὲν ἀπήλαυεν ὁμως τοσοῦτον ὡς ἐκείνος τὴν ἀγάπην τῶν στρατιωτῶν διὰ τινὰς κακίης του ἕξεις, καὶ μάλιστα διὰ τὴν πλεονεξίαν του. Ὁ δὲ Σήφακας οὐ μόνον ἀπεῖχεν ἀπὸ πάσαν σφετέρησιν λαφύρων τῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ὄρμα εἰς τοιαύτας περιστάσεις, προστορευόμενος πάντων· διὸ καὶ ἠγαπάτο ἐξαιρέτως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν του, καὶ εἶκα σχεδὸν πάντοτε μετ' αὐτῶν ἕκα τοιοῦτων ἀρετῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐσχηματίσθη γραμμὴ στρατιωτικὴ ἀπὸ

— 175 —

τὰ Γυρίσματα μέχρι τοῦ Ἀλμυροῦ ἐξ ὧν σχεδὸν τῶν Ἀποκορωιτῶν καὶ Κεραμειανῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ κίνδυνος ἐκεῖτο ἐγγύτερος· ὁ δὲ Σήφακας καὶ Ἰ. Χάλης περιτρέχοντες νυχθημερὸν ἐπρόσεχον μὴ ὁ ἐχθρὸς ὑπ' ὀργῆς κινηθεὶς ἐπιχειρήσῃ που ἀπόβασιν τινα. Ἡ πείρα ὁμως, ὡς καὶ εἰς παρομοίας ἄλλας περιστάσεις, κατεδάμαξε καὶ τότε τοὺς Ἕλληνας. Καὶ καθὼς πολλάκις ἕνεκα τῶν συχρῶν καταστροφῶν δὲν εἶχον ἄλλην τροφήν, εἰμὴ τ' ἄγρια χόρτα τῆς γῆς, καὶ ταῦτα ἄνευ ἄρτου, ἄνευ δ' ἐνίοτε καὶ ἄλατος, καὶ εἴοτε τὰς βαλάνους καὶ ξηρὰ κεράτια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προήρχετο εἰς πλείστον μέρος ἀδυνατῶν καὶ ὀ θάνατος αὐτὸς, οὕτω καὶ ἐπὶ δεκαεπτὰ ὅλας ἡμέρας, καθ' ἃς ἀδιακόπως ἐπροφύλαττον ἐπὶ τῆς εἰρημένης παρραλίας τὴν ἐπιβουλήν τοῦ στόλου, δὲν εἶχον ἄλλην τροφήν, εἰ μὴ τοὺς κοχλίας καὶ πύλιν τὰ χόρτα, τὰ ὁποῖα ἔβραζον εἰς πάτους πίθων χωρὶς ἄλατος, μεταχειριζόμενοι ἀντὶ ἄρτου πορτοκάλια καὶ λεμόνια· διότι τόσον αἱ τελευταῖαι ἐχθρικαὶ ἐπιδρομαὶ, ὅσον καὶ ἡ πρὸ μικροῦ προτέρα εἰσβολὴ τοῦ Ἀλβανοῦ Χασὰν πασᾶ εἶχον καταστρέψει καὶ αὐθὶς ἐξ ὀλοκλήρου τὰ γενιήματα, τὰ ἔλαια καὶ πᾶν τὸ προστυχὸν εἰς Ἀποκόρωναν καὶ τὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας. Ἐπτὰ δὲ μόνον ἄρτους εἶχε φέρει εἰς τὸν στρατὸν ὁ Σήφακας κατὰ τὴν 13ην ἡμέραν ἐν τῷ μεταξὺ, οἵτινες διενέμοντο ὡς ἀντιδωρον εἰς ἕκαστον, καὶ τούτους κριθίνους καὶ μέλανας, ὡς συγκειμένους ἐκ παντοίας ὕλης, τοὺς ὁποῖους καὶ ἔτρωγον ἠδύτερον τοῦ μέλιτος καὶ τοῦ κηρίου. Μὲ τὸσαῦτα δυστυχήματα καὶ ἀπερίγραπτα ἔτι ἄλλα ἐνεκαρτέρον μαχόμενοι οἱ Κρήττες Ἕλληνας, διὰ τὴν ἀποτινάξωσι ζυγὸν ἀπ' ἀνθρώπων καὶ σκληρὸν, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἀλλόκοιός πολιτικὴ πάλιν τοὺς ὑπέβυλεν.

Ἐν τοσοῦτῳ τὴν 18ην ἡμέραν μετὰ τὴν προσόρμησιν ἐφαίνετο ὁ στόλος ἐκ τῆς πρωίας, ὅτι ἔκαμνεν ἐν τῷ λιμένι κινήσεις τινὰς. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἔστειλε πολλὰς λέμβους εἰς Ἀλυκὰς, θῆλων οὕτω τὴν ἀπατᾶ ἴσως, ἢ καὶ τὰ ὑδρεύσῃ πραγματικῶς· ἄλλοτε δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν Κοιλιάρην ἤμοι· ἀδὴν· ἄλλ' οἱ Χριστιανοὶ ἐπρόφθαιον εἰς τὰ μέρη ἐ-

— 176 —

ρεῖνα παρευθῆς, διὰ τὴν ἀντικρούσωσι τοὺς προσπελάζοντάς ἐχθρούς. Τέλος δὲ μετὰ πολλὰ τοιαῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια ἀπῆρε μετὰ μεσημβρίαν τοῦ λιμένος μετὰ πολλῶν τουρκικῶν δεήσεων, ἐπανερχόμενος εἰς Βυζάντιον, ἀφοῦ ἀπώλεσεν εἰς Κρήτην περὶ τοὺς 400 ἐκ τῶν ναυτῶν, φέρων ὡς θρίαμβον αἰχμαλώτους τῆς Κρήτης μίαν ἐξηκοντούτιδα γραιάν, ζωγρηθεῖσαν εἰς τὸ χωρίον Πρόβαρμα, καὶ δύο ἀνήλικα παιδιὰ εἰς Ἀρμένους ζωγρηθέντα.

Στην τελική ευθεία ο βιολογικός καθαρισμός

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΡΜΕΝΩΝ κ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗ, ΣΤΟ ΤΟΠΙΚΟ ΤΥΠΟ

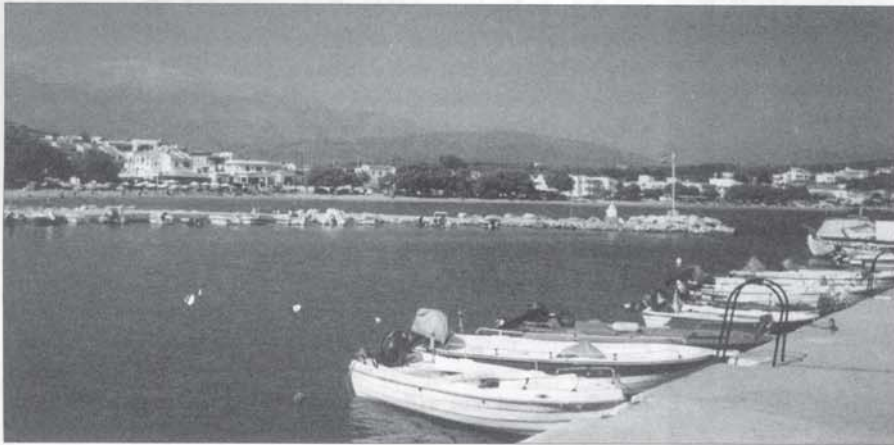
ΣΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ της κατασκευής του βρίσκεται ο Βιολογικός Καθαρισμός του Δήμου Αρμενών, που τουλάχιστον στην αρχική φάση λειτουργίας του θα καλύπτει μόνο την περιοχή των Καλυβών. Για να λειτουργήσει όμως το

Βιολογικός Καθαρισμός του Δήμου αναμένεται να λειτουργήσει έως το τέλος του έτους, δέκα χρόνια μετά την έναρξη κατασκευής του!

Παράλληλα γίνονται εργασίες κατασκευής φρεατίων προώθησης των λυμάτων και ολοκλή-

Βιολογικός Καθαρισμός θα πρέπει να δημιουργηθεί και η μονάδα απόσμησης. Αναζητείται λοιπόν χρηματοδότηση από διάφορες πηγές, για να ξεκινήσει και αυτό το έργο.

Ο κ. Καραγιαννάκης ισχυρίστηκε, επίσης, ότι υπάρχει μελέτη από τον ΟΑΔΥΚ για τη συγκεκριμένη λειτουργία, και βάσει αυτής απαιτούνται 150.000 ευρώ (50 εκατομμύρια δρχ.) για την εγκατάσταση της μονάδας. Το έργο του Βιολογικού Καθαρισμού θα καλύψει σε πρώτη φάση μόνο το δημοτικό διαμέρισμα Καλυβών. Σε δεύτερη φάση θα επεκταθεί στους Αρμένους, στο Νιο Χωριό και στο Στύλο. Η μελέτη για την ολοκλήρωση του έργου είναι έτοιμη και το υπολειπόμενο έργο προβλέπεται να κοστίζει 1,2 δισεκατομμύρια δρχ. Το έργο γίνεται στο πλαίσιο εξυγίανσης των πηγών Αρμενών και Στύλου. Ερωτώμενος για το αν υπήρχε πρόβλεψη για τη χρηματοδότηση όλου του έργου, ο Δήμαρχος Αρμενών ανέφερε ότι το έργο ξεκίνησε να κατασκευάζεται πριν από 10 περίπου χρόνια, με πιστώσεις από το Β' ΚΠΣ. Και ότι απ' όσο γνωρίζει το έργο δόθηκε μέσα στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που είχε ο ΟΑΔΥΚ για την εξυγίανση των πηγών Αρμενών και Στύλου. Την ίδια χρονική περίοδο μάλιστα που ξεκίνησε η κατασκευή του άρχισε συγχρόνως και το υδροαρθρευτικό του Ζούρμπου, που ολοκληρώνεται τώρα.

έργο, ο Δήμαρχος Αρμενών Παντελής Καραγιαννάκης υποστηρίζει σε δηλώσεις του στον τοπικό Τύπο, ότι πρέπει να γίνει και το σύστημα απόσμησης, το οποίο δεν προβλεπόταν στη μελέτη του έργου. Εφόσον λοιπόν βρεθεί η αναγκαία χρηματοδότηση για το σκοπό αυτό και γίνουν οι απαραίτητες εργασίες, τότε ο

ρόνεται η εγκατάσταση των δικτύων αποχέτευσης στις Καλύβες. Όμως η μονάδα επεξεργασίας των λυμάτων βρίσκεται πολύ κοντά στον οικισμό και δίπλα σε πολυσύχναστη παραλία και επειδή η εμπειρία δείχνει ότι το καλοκαίρι λόγω υψηλών θερμοκρασιών θα υπάρχουν οσμές, ο Δήμος επιμένει ότι για να λειτουργήσει κανονικά ο

Αυξάνονται τα κρούσματα καρκίνου στις Καλύβες και τα γύρω χωριά

ΑΦΟΡΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ, ήταν η ανησυχία των κατοίκων, που βλέπουν τους συγχωριανούς τους να πεθαίνουν συνεχώς από καρκίνο και αναρωτιούνται κατά πόσο οφείλεται στην ύπαρξη στρατιωτικών βάσεων, και δη αμερικανονατοϊκών, στην περιοχή τους ή σε άλλους λόγους.

Στο δημοσίευμα των «Χανιώτικων Νέων» αντέδρασε το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αρμενών το οποίο σε έκτακτη συνεδρίασή του επισήμανε: «Θεωρούμε ότι τέτοιου είδους εργασίες πρέπει να παραμένουν στα πλαίσια των επιστημονικών οργάνων και να δημοσιοποιούνται μόνο όταν τα συμπεράσματά τους, όποια κι αν είναι αυτά, είναι σίγουρα και αποδεδειγμένα. Η δημοσιοποίηση της συγκεκριμένης εργασίας ζημιιά μόνο προκάλεσε στην τοπική οικονομία, αναστάτωσε άσκοπα τους κατοίκους των Καλυβών και δεν πρόσφερε απολύτως τίποτα στην αναβάθμιση της υγείας του τόπου. Το Δημοτικό Συμβούλιο θα απευθυνθεί στο Ογκολογικό Συμβούλιο και στην ΕΣΥΕ και θα ζητήσει την υπεύθυνη άποψή τους προκειμένου να διορθωθεί η ζημιιά που έγινε όσο αυτό είναι εφικτό».

Ο Δήμαρχος Παντελής Καραγιαννάκης σε επιστολή του στον τοπικό τύπο αναμεσα στα άλλα τονίζει: «(...) Το θέμα που έθιξε ο γιατρός της περιοχής δεν μας άφησε αδιάφορους και αμέσως συγκαλέσαμε έκτακτο Δημοτικό Συμβούλιο. Σε καμία περίπτωση δεν θελήσαμε, ούτε επιθυμούμε να υποβαθμίσουμε το θέμα. Δεν αναγνωρίζουμε σε κανέναν το δικαίωμα να ανακηρύσσεται ξαφνικά τιμητής και προστάτης της υγείας των δημοτών μας. Το πρόβλημα των αυξημένων κρουσμάτων καρκίνων και θανάτων στην περιοχή των Χανίων δεν είναι μόνο πρόβλημα ενός Δημοτικού Διαμερίσματος του Δήμου μας αλλά γενικότερα του Νομού Χανίων.

Μετά από τα παραπάνω γίνεται φανερό και στον πλέον κακόπιστο ότι το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αρμενών δεν βρίσκεται σε παραλογισμό ούτε...βατταλαλεί, αλλά αντιμετωπίζει με την απαιτούμενη υπευθυνότητα τα σοβαρά προβλήματα υγείας που ταλανίζουν επί δεκαετίες όλο το Νομό Χανίων και όχι μόνο το Δημοτικό Διαμέρισμα Καλυβών του Δήμου Αρμενών.

Καλούμε τους συντοπίτες Χανιώτες και τους επισκέπτες του Νομού μας να επισκεφτούν τις

βραβευμένες με γαλάζιες σημαίες παραλίες μας και να πιουν το μοναδικό στην Ελλάδα νερό από τις βρύσες μας ή από το εμφιαλωμένο νερό των πηγών μας, από την ΕΤΑΝΑΠ. Τελειώνοντας δηλώνουμε ότι δεν θα επιτρέψουμε σε κανένα να εμφανίσει την έδρα του Δήμου μας, τις Καλύβες, σαν καταραμένο τόπο που χρειάζεται συρματοπλέγματα».

Στο θέμα έκανε παρέμβαση η Επιτροπή Ειρήνης Δήμου Αρμενών και η Δημοτική Αγωνιστική Κίνηση Δήμου Αρμενών, όπου μεταξύ των άλλων τονίζει «όσον αφορά τώρα την ανάπτυξη της περιοχής, θεωρούμε ότι η ύπαρξη της βάσης και η μετατροπή του λιμανιού σε πολεμικό ορμητήριο των ιμπεριαλιστών, είναι αυτό ακριβώς που εμποδίζει την ανάπτυξη, καθώς και η πολιτική κυβέρνησης-Ε.Ε. που ξεκληρίζει τους αγρότες, φέρνει ανεργία και συγκεκριμένη ανάπτυξη προς όφελος όλο και λιγότερων. Αυτήν την πολιτική υιοθετούν Δήμαρχος και Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου μας. Ας μην υποχρύνονται».

Επίσης πολλοί συνδημότες μας πήραν τη θέση της μιας ή της άλλης πλευράς με επιστολές τους στον τοπικό τύπο.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

«Κρήτη. Ιστορία, Πολιτισμός, Ανάπτυξη»

(19-20 Απριλίου)

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ στα πλαίσια της συνάντησης με Κρητικούς Συλλόγους της Αττικής οργάνωσε στο Μεσογειακό Αγροτικό Ινστιτούτο Χανίων (ΜΑΙΧ) ημερίδα από 19-20 Απριλίου με θέμα "Κρήτη. Ιστορία, Πολιτισμός, Ανάπτυξη".

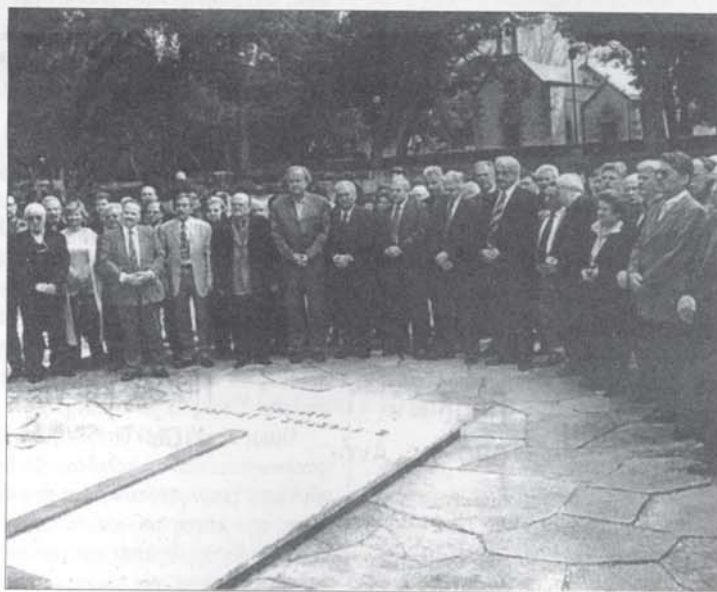
Η ημερίδα έγινε στο πλαίσιο της συνάντησης με Κρητικούς συλλόγους της Αττικής, που οργάνωσε η Περιφέρεια Κρήτης. Έτσι, στην αίθουσα του ΜΑΙΧ, παραβρέθηκαν εκπρόσωποι και μέλη όλων των Κρητικών συλλόγων που δραστηριοποιούνται στο λεκανοπέδιο της Αττικής.

Το εγκώμιο των συλλόγων αυτών έπλεξε ο υπουργός Τύπου κ. Πρωτόπαπας, ο οποίος εξήγησε ότι μίλησε και εκ μέρους του υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, που δεν μπόρεσε να παρευρεθεί, τόνισε ότι στόχος της ημερίδας

Περιφέρειας Κρήτης "είναι η ενίσχυση και η διαμόρφωση τέτοιων συνθηκών στον αγροτικό τομέα ώστε να γίνει ανταγωνιστικός μέσα από την ποιότητα των προϊόντων της Κρήτης. Αν προβάλλουμε την εξαιρετική ποιότητα αυτών των προϊόντων, τότε θα πείσουμε τις αγορές". Ακόμη, τόνισε ότι "το λάδι της Κρήτης σε παγκόσμιο επίπεδο είναι το καλύτερο σε ποιότητα αλλά έχει πεντακόσιες ετικέτες και αυτό πρέπει να το λύσουμε".

Ο νομάρχης Χανίων Γιώργος Κατσανεβάκης υπογράμμισε την ανάγκη να προφυλάξουμε την κρητική διατροφή και να πάψουμε να τη χαρακτηρίζουμε μεσογειακή.

Μίλησαν επίσης ο Δήμαρχος Χανίων Κυριάκος Βιρvidάκης οι βουλευτές Ευτ. Δαμιανάκης, Μαν. Σκουλάκης, Χρ. Μαρχογιαννάκης, Μιλ. Αποστολάκη, Στ. Ματζαμπετάκης, Βαγγ. Σχοιναράκη, ο Πρόεδρος της Πανελληνίας

ήταν «να μάθουμε το σχέδιο ανάπτυξης της Κρήτης και μαζί με όλους αυτούς τους συλλόγους να συμφωνήσουμε στις δράσεις που πρέπει να γίνουν ώστε και εμείς να πιστούμε ως κυβέρνηση για να κάνουμε καλύτερα το καθήκον μας για την Κρήτη αλλά και να δημιουργηθεί αυτή η συμπάραταξη των Κρητικών που είναι αναγκαία ώστε το σχέδιο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας, ευημερίας της Κρήτης να γίνει πράξη».

Στη συνέχεια μίλησε ο γενικός γραμματέας της Περιφέρειας Κρήτης Αθανάσιος Καρούντζος, ο οποίος σημείωσε ότι πρώτος στόχος της

Ομοσπονδίας Κρητικών Σωματείων κ. Μανόλης Πατεράκης, ο Πρόεδρος της Παγκρητίου Αθηνών κ. Γεώργιος Πρασσανάκης.

Ακολούθησαν δεκάλεπτες εισηγήσεις:

Την επομένη ημέρα οι Κρητικοί της Αττικής επισκέφθηκαν τους Τάφους των Βενιζέλων στο Ακρωτήρι, όπου τελέσθηκε τρισάγιο από τον ποιμενάρχη μας κ.κ. Ειρηναίο και έγινε κατάθεση στεφάνων. Από το Ακρωτήρι μετέβησαν στο χωριό μας, στους Αρμένους όπου τους παρατέθηκε γεύμα στο κέντρο «ΠΛΑΤΑΝΟΣ».

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΔΡΑΣΗΣ 2003-2004

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΕΣ, το Δ.Σ. της Ομοσπονδίας μας, με συγκίνηση και υπερηφάνεια σας συγχαίρει για τις προσπάθειες που καταβάλλετε να ζωντανέψετε με τις δραστηριότητες σας τα ήθη και τα έθιμα του τόπου μας, αντλώντας πνευματικούς χυμούς από τις ρίζες μας.

Η Ομοσπονδία μας, που στηρίζεται στην αγάπη σας, αγωνίζεται για τα γενικότερα θέματα της επαρχίας μας και προσπαθεί να αναδείξει τη μεγάλη της προσφορά στο χώρο της ιστορίας και του πολιτισμού. Αυτή την περίοδο, όπως σας έχουν ενημερώσει και οι εκπρόσωποι σας στο Δ. Σ., έχουμε προγραμματίσει τα παρακάτω και υπολογίζουμε και στη δική σας συνδρομή:

- 1) Να συγκεντρώσουμε στοιχεία και υλικό για την έκδοση της ιστορίας του Γυμνασίου του Βάμου, που για πολλά χρόνια ήταν το μοναδικό πνευματικό και μαθησιακό κέντρο της επαρχίας μας.
- 2) Κρίνουμε ότι η ύπαρξη ενός Τουριστικού Οδηγού, με επισήμανση των μοναδικών φυσικών καλλονών του Αποκόρωνα, θα συμβάλει ουσιαστικά στην τουριστική ανάπτυξη του.
- 3) Έπειτα από την υπέροχη εκδήλωση που πραγματοποιήσαμε σε κέντρο των Αθηνών, για τους χαρισματικούς μουσικούς καλλιτέχνες, που με τη λύρα και το λαούτο τραγούδησαν τις χαρές και τις λύπες, τα όνειρα και τη λεβεντιά των προγόνων μας, αποφασίσαμε να εκδώσουμε με περισσότερα στοιχεία τη βιογραφία τους.

Η Ομοσπονδία απευθύνει έκκληση προς όλους τους Δημάρχους της επαρχίας μας και τους απανταχού Αποκορωνιώτες, ώστε να μπορέσει να τοποθετήσει προτομή του οπλαρχηγού Λεωνίδα Παπαμαλέκου στην πόλη της Σιάτιστας, όπου έπεσε κατά τη μάχη της απελευθέρωσης της στις 4/12/1912 και έκτοτε αναπαύεται στη φιλόξενη γη της. Η Ομοσπονδία με επιστολή της προς τον Δήμαρχο Βάμου, ζητά τη συνεργασία και την οικονομική αρωγή του Δήμου και όλων των φορέων του Αποκόρωνα. Ο λογαριασμός στον οποίο μπορούν να καταθέτουν χρήματα για το σκοπό αυτό, είναι ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Αριθ. 064/296026-56.

Ο Πρόεδρος
ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΝΤΑΡΗΣ
Ο Γ. Γραμματέας
ΓΩΡΓΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

Αυτοί που φεύγουν...

Πέθανε στις 5 Ιουλίου στην Αθήνα και κηδεύτηκε την επομένη στο νεκροταφείο του Ζωγράφου ο Νίκος Ν. Τσακιράκης.

Ο Νίκος γεννήθηκε στους Αρμένους και έζησε στην Αθήνα, όπου παρ' όλες τις αντίξοες συνθήκες της εποχής κατάφερε να έχει μια άριστη σταδιοδρομία και να δημιουργήσει μια θαυμάσια οικογένεια για την οποία δεν έχανε ευκαιρία να καμαρώνει αλλά και να την φροντίζει.

Ο Νίκος σοβαρός, επιβλητικός, πάντα γλυκομίλητος και ήρεμος, είχε πάντα στο νου του τη φροντίδα της οικογένειάς του, ένας άριστος οικογενειάρχης. Αξίζει να υπογραμμισθεί η επαγγελματική του σταδιοδρομία στο Νοσοκομείο «Έλενα Βενιζέλου» από όπου πρόσφατα συνταξιοδοτήθηκε. Ήταν πάντα πρόθυμος να βοηθήσει κάθε χωριανό που προσέτρεχε στο νοσοκομείο που εργαζόταν. Το ίδιο πρόθυμος

Μνήμη Νικολάου Νικ. Τσακιράκη

πάντα έδινε το παρόν και στις εκδηλώσεις του συλλόγου μας όπου πολλές φορές συμμετείχε στο προεδρείο των Γενικών Συνελεύσεων, μερικές φορές μάλιστα κρατώντας τα πρακτικά, αφήνοντας έτσι άσβεστο δείγμα γραφής στους νεότερους.

Η αγάπη του για τους Αρμένους τον οδήγησε να φτιάξει ένα υπέροχο σπίτι στο χωριό το οποίο δεν έχανε ευκαιρία να το επισκεφθεί, όσο ποιο συχνά επέτρεπαν οι υποχρεώσεις του.

Όμως η μοίρα του φέρθηκε σκληρά και απρόσμενα - για όσους δεν ήμασταν κοντά του τον τελευταίο καιρό - αναχώρησε για το τελευταίο ταξίδι, το ταξίδι χωρίς επιστροφή, χωρίς να προλάβει να απολαύσει πλήρως τους καρπούς της εργασίας του και την χαρά που του έδιναν οι δυο γιοι του.

Νίκο θα μας λείψεις από τις συγκεντρώσεις των Αρμενιανών, από τις καλοκαιρινές μας επισκέψεις στο χωριό, όμως δεν θα λείψεις από τη σκέψη μας.

Αιωνία σου η μνήμη.

Γιάννης Σ. Τσακιράκης

Στη μνήμη του αξέχαστου Νίκου, που τόσο πρόωρα, έφυγε από κοντά μας

Αγαπημένο μου παιδί Νίκο, το άγγελμα του θανάτου σου, έπεσε σαν κεραυνός στο χωριό μας και συνέθλιψε τις καρδιές των γονιών σου, της αδελφής σου, της κοπέλας, που είχες γνωρίσει και επρόκειτο να

παντρευτείς, της οικογένειάς μας και όλων, όσων σε είχαν γνωρίσει. Δεν έμεινε χωριανός η χωριανή, που δεν έχυσε λίγα δάκρυα, διότι έχαναν ένα νέο παιδί, μόλις 28 ετών, που ήταν το καμάρι των ολιγών νέων του χωριού μας.

Ήσουν προικισμένος με όλες τις αρετές του Θεού, ήσουν πράος, ανοιχτόκαρδος, χαμογελαστός και χαιρετούσες πάντα τους συνανθρώπους σου με το χαμόγελο στα χείλη. Σε διέκρινε η αγάπη, η καλοσύνη, αλλά και η εργατικότητα. Τις ελεύθερες ώρες, που είχες από τον συνεταιρισμό, όπου εργαζόσουν, δούλευες και βοηθούσες τους γονείς σου στις αγροτικές εργασίες. Αυτούς τους γονείς που τόσο είχαν μοχθήσει και που έχουν προβλήματα υγείας.

Είχες πολλά όνειρα και ένα από αυτά ήταν να παντρευτείς και να κάνεις μια καλή οικογένεια. Σε λίγες ημέρες επρόκειτο να αρραβωνιαστείς με την κοπέλα που είχες αγαπήσει, που και αυτή σε είχε αγαπήσει και ήταν η εκλεκτή της καρδιάς σου και όλης μας της οικογένειας.

Δυστυχώς όμως, δεν πρόλαβες, γιατί σου είχε στήσει ο χάρος καρτέρι στο δρόμο που πήγαινες. Δεν λυπήθηκε την ομορφιά σου, τις αρετές σου, ούτε τα νιάτα σου. Η απουσία σου από τους γονείς σου, την αδελφή σου, την εκλεκτή της καρδιάς σου, την οικογένειά μας, την κοινωνία του χωριού μας είναι αισθητή. Αισθητή είναι και στους συναδέλφους σου στο συνεταιρισμό, γιατί δεν βλέπουν τώρα τον αγαπημένο τους Νίκο να τους χαρίζει τη χαρά και το γέλιο.

Ήσουν το μοναδικό αγόρι σε όλη μας την οικογένεια γι' αυτό και ο πόνος μας είναι βαρύς. Ιδιαίτερα πολύ βαρύς είναι σε εμένα, γιατί ήσουν η ελπίδα και παρηγοριά μου. Ερχόσουν στο σπίτι μου και μου 'δινες κουράγιο και συμπαράσταση στα γηρατιά μου.

Ο πόνος εις τον άνθρωπο γιατρεύεται με γιατρούς και φάρμακα, αλλά ο δικός σου ο πόνος δεν γιατρεύεται με τίποτα και θα μας συνοδεύει νύχτα και μέρα τα υπόλοιπα χρόνια.

Τώρα η μόνη παρηγοριά, που μας έμεινε είναι η φωτογραφία σου, που θα βλέπουμε εις το χαρτί. Αυτή η φωτογραφία που δείχνει την ομορφιά και τη λεβεντιά σου. Δεν θα ξεχάσουμε ποτέ τις αρετές σου και την καλοσύνη σου. Θα μείνεις για πάντα στη σκέψη και στην ψυχή μας.

Αιωνία σου η μνήμη αξέχαστε μας Νίκο

Ο θεός σου Δημήτρης Πριπάκης

Η κοινωνική και ηθογραφική αποστολή της εφημερίδας των Αρμενιανών

ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΟΥ, που εμείς οι πολλοί στοιβαζόμαστε στις μεγάλες πολιτείες, με τις ανέσεις (!!!) τις πολυβουες ανέστιες, εκεί που εξορίζεται «η κοινωνία» και αποξενώνεται και η ερημώνεται κάθε άνθρωπος. Εδώ κάποιιο τολμηροί και φωτεινοί ζητάνε την αλήθεια, και θέλουν να συνδέσουν το ξεχασμένο, το τίμιο χωριό με τη φτωχική γειτονία του, με την υπερήφανη, απρόσιτη, ματαιόδοξη πόλη.

Το μικρό χωριό, η επαρχία μου, (σώζει) εμένα, που σαν τον Οδυσσέα πορεύομαι στο σύγχρονο κόσμο, είναι νησί, είναι η Ιθάκη μου, όταν τα αρμυρά κύματα του φουρτουνιασμένου σύγχρονου κόσμου εχθρικά με περιβάλλουν. Στο χωριό μου ο καθένας έχει το όνομά του, έχει τη φαμίλια του, την ευλογημένη «φιλόξενη πτώχεια του», το πρόσωπό του, έχει το σύνορό του,, έχει την εκκλησία του, έχει τη ρίζα του, έχει τις βρύσες και τις πηγές. Αυτό με ξεδιψάζει, αυτό με κοινωνεί, με το παρελθόν με τον παρόν, μου δίνει απαντοχές να πορευτώ προς το αύριο.

Αυτό είναι το μέτρο το μικρό και το μεγάλο, εδώ αγαπώ και αγαπιέμαι, εδώ κοινωνώ, εδώ κρίνομαι, εδώ πολεμώ, εδώ αναπαύομαι, ως πρόσωπο. Ο Έλληνας ιδιαίτερα, αλλά και κάθε ελεύθερος άνθρωπος δεν μπορεί να κλειστεί σε σύνορα, η ψυχή πετάει πέρα απ' όρια και τόπους.

Εσύ όμως μην προσπαθείς να τη σκλαβώσεις σε στενωπούς που ορίζεις και σημεία. Όπως λέγει ο ποιητής.

Όμως κανείς δεν θα τον εμποδίσει να φτερουγίσει σαν το χελιδόνι, θα θυμάται από πού ξεκίνησε, τον τόπο που τον γέννησε, την πίστη του και θ' αγρικά τους εσπερινούς της Αγάπης και την Ανάσταση, την εστία για να' ναι το φτερούγισμα του υψηλό, ασφαλές, αιθέριο.

Αυτό είναι, το ταπεινά χωριουδάκι μας, η Πατρίδα μας

Είναι η Μάνα γη μας, ουρανός και μας σκεπάζει.

Μικρό αφιέρωμα στο Περιοδικό "Ελευθερόπολις" και ευλαβικό μνημόσυνο στις άγιες και ευλαβικές μητέρες της περιοχής, Παγώνα Στυλιανομανωλάκη, Ευφροσύνη Τσιτσιρίδη, Πελαγία Τσακιράκη.

Αιωνία των η μνήμη

Φώτης Λαγουδάκης

Έγραψαν στην Ελευθερόπολη

Από τη γιατρό και λογοτέχνη κ. Δήμητρα Σπίθα Πιμπλή λάβαμε την παρακάτω επιστολή, στην οποία περιέχονται δυο πολύ ενδιαφέρουσες αναφορές για τους Αρμένους, σε προικοσύμφωνα και συμβόλαια γάμου του 16ου αι. Για το ενδιαφέρον της, τις πληροφορίες αλλά και τα καλά της λόγια την ευχαριστούμε.

Αγαπητοί φίλοι των Αρμένων

Έλαβα και το τελευταίο τεύχος, το 28^ο, της εφημερίδας «Ελευθερόπολις» και σας ευχαριστώ πολύ για την αποστολή της. Τη διάβασα με πολύ ενδιαφέρον γιατί όλα τα περιεχόμενά της είναι αξιόλογα και δείχνουν την αγάπη σας για τον τόπο της γέννησής σας.

Από τότε που εγκαταστάθηκα στα Χανιά όπου και έκανα οικογένεια και άσκησα το επάγγελμα του γιατρού, οι Αρμένιοι ήταν πάντα για μας ένας πολύ αγαπητός τόπος για πολλούς λόγους. Το χωριό βρίσκεται σε ένα πολύ όμορφο μέρος της Κρήτης, με τις πηγές, τα νερά, τα δένδρα, το τοπίο γενικώς, τους κατοίκους, τον πολιτισμό, και για πολλά άλλα που υπάρχουν σε αυτό, όπως η ιστορία τους.

Επειδή έτυχε να ασχοληθώ με τη Βενετοκρατία στην Κρήτη, ιδιαίτερος για το διαμέρισμα των Χανίων, σε ένα από τα βιβλία που έχω εκδώσει με τον τίτλο "Συμβόλαια Γάμων. Προικοσύμφωνα των Ληξιαρχικών Βιβλίων Γεννήσεων, Βαπτίσεων και Γάμων των Βενετών Ευγενών του Διαμερίσματος Χανίων 1519-1591". υπάρχουν δύο προικοσύμφωνα που αναφέρουν τους Αρμένους Αποκορώνου κατά την περίοδο εκείνη. Έχουμε λοιπόν στοιχεία σε ορισμένη χρονολογία, το 1588 και το 1585, με το όνομα των Αρμένων, αλλά και άλλων τοπωνυμίων, όπως και όλης της περιφέρειας επαρχίας Αποκορώνου με το όνομα APNA και ΨΥΧΡΟ. Σας στέλνω τις περιλήψεις των δύο προικοσυμφώνων, καθώς επίσης και το βιβλίο με τον παραπάνω τίτλο.

Ολόκληρα τα προικοσύμφωνα του βιβλίου αυτού έχουν μεταφραστεί από τη γράφουσα και πρόκειται να δημοσιευθούν προσεχώς.

ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ AP. 31 1585

Ιούλιος Χανιά

Περίληψη: Ο εκλαμπρότατος μισέρ Γιάκομο Μπαρότσι του ποτέ Μαρίν από το ένα μέρος και ο εκλαμπρότατος μισέρ Ζουάν Αλβίζε Τζαγκαρόλ του ποτέ Ζόρζι γαμπρός από το άλλο. Νύφη η εκλαμπρότατη κ.Ιζαμπέτα κόρη του Γιάκομο Μπαρότσι. Τα χαρίσματα ανέρχονται στο ποσό των 500 δουκάτων. Ο πατέρας

της νύφης δίνει ως προίκα τις δύο ιδιοκτησίες του που βρίσκονται στο Νίπος, Αρμένους και Τζιτζιφιά της περιοχής του Ψυχρού. Επίσης η αδελφή του γαμπρού Ζουάν Αλβίζε Έλενα, δίνει στον αδελφό της όλες τις ιδιοκτησίες της Στράτους, Αχλαδιάκες και Κάντρος της περιοχής Αρνά μετά το θάνατο της.

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ AP. 41

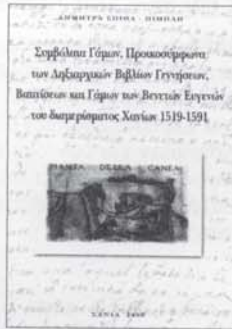
1590 Ιούνιος 21, Χανιά

Περίληψη: Ο εκλαμπρότατος κ.Νικολό Τζαγκαρόλους του ποτέ Ζόρζι από το ένα μέρος και ο εκλαμπρότατος Ζαν Φραντζέσκο Πολλάνι του ποτέ Ζόρζι από το άλλο. Γαμπρός ο εκλαμπρότατος Μάρκο Πολλάνι του Γκιοβάνι Φραντζέσκο. Νύφη η εκλαμπρότατη κ. Έλενα του Νικολό Τζαγκαρόλ. Η προίκα και τα χαρίσματα ανέρχονται στο ποσό των 7.000 δουκάτων με τον

εξής τρόπο. Όλη την ιδιοκτησία που έχει στο χωριό Αρμένους στον τόπο Κατσουπρινάκια. Ο πατέρας του γαμπρού του υπόσχεται όλες τις ιδιοκτησίες που έχει στον κάτω Δραπανιά και Πομόνια μετά το θάνατο του. (Το συμβόλαιο του γάμου παρουσιάστηκε στις 21 Φεβρουαρίου 1588 και ο γάμος έγινε στις 8 Φεβρουαρίου 1590)

Η **Δήμητρα Σπίθα-Πιμπλή** γεννήθηκε στη Νεάπολη Λασιθίου. Σπούδασε ιατρική και φιλολογία. Με τα γράμματα ασχολήθηκε το 1982 και έχει εκδώσει 13 βιβλία. Τρεις ποιητικές συλλογές, εννέα πεζά ιστορήματα και ένα πεζό με ταξιδιωτικές εντυπώσεις. Έχει τιμηθεί με επτά λογοτεχνικά βραβεία. Από το 1991 ασχολείται με την έρευνα της ιστορίας της Βενετοκρατίας στην Κρήτη. Είναι μέλος της Ένωσης Πνευματικών Δημιουργών της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών της Ι.ΛΑ.Ε.Κ. και πολιτιστικών συλλόγων. Με τη ζωγραφική ασχολήθηκε από το 1978.

Από τον πανοσιολογιότατο Αρχιμανδρίτη Ιγνάτιο Χατζηνικολάου, επίτιμο Λυκειάρχη, Θεολόγο πήραμε μια πανέμορφη ευχετήρια κάρτα με αφορμή τις γιορτές του Πάσχα, για την οποία τον ευχαριστούμε.

Αγαπητέ διευθυντά, Χριστός Ανέστη Από καρδιάς σας εύχομαι σε Σας και το Διοικητικό Συμβούλιο του αγαπητού μας Συλλόγου Αρμενιανών ο Αναστάς Χριστός να χαρίζει

εις Υμιάς και τας οικογενείας Σας υγεία, χαρά και χρόνια πολλά. Με χαρά καμαρώνουμε το έργο Σας τις εκδηλώσεις και το δέσιμό Σας με την εύανδρη και τετιμημένη γενετείρά Σας. Η "Ελευθερόπολις" πάντα

φρέσκια, πάντα άρωμα καρδιάς και πνεύματος. Ζεστές και ζειδωρες αναπολήσεις, μηνύματα και εκδηλώσεις αγάπης και ανθρωπιάς. Πάντα έτσι όμορφα να ζείτε και να καυχόμαστε για όλους σας.

Με εξαιρετική τιμή

Αρχιμ. Ιγνάτιος Χατζηνικολάου

Από τον συγχωριανό μας Βασίλη Χαϊρέτη - Καλαϊτζή Μουντάκη, βρήκαμε στο γραφείο του Συλλόγου, μια σειρά από προσκλήσεις που αφορούσαν κοινωνικές και φιλανθρωπικές εκδηλώσεις τις οποίες διοργανώνει ή συμμετέχει και ο ίδιος. Μας προσκαλούσε λοιπόν σε εκδηλώσεις του Φιλολογικού Συλλόγου "Παρνασσός", του Ροταριανού Ομίλου Αθηνών, και του Ελληνικού Συνδέσμου Ηνωμένων εθνών, του οποίου είναι και Γενικός Γραμματέας. Ο καλός συγχωριανός μας δεν παρέλειψε να μας αφήσει και τις ευχές του για το Πάσχα και "Με γεια το καινούργιο γραφείο". Τον ευχαριστούμε.

Κύριο Γιώργο Τερεζάκη, ευχαριστούμε για τη συνδρομή και για τα καλά σας λόγια για την εφημερίδα και τους συνεργάτες της.

"Ε"

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Οι συγκριτικές τιμές ANEK και Blue Star Ferries

Δεν μας έφταναν οι οπαδοί των ποδοσφαιρικών ομάδων αποκτήσαμε και οπαδούς των ναυτιλιακών εταιρειών. Ο λόγος η δρομολόγηση του νέου ταχύπλοου, στη γραμμή Πειραιά - Χανιά - Πειραιά. Οι απόψεις αντικρούμενες, από δεκάδες ταξιδιώτες-αναλυτές για το οικονομικότερο, το πιο άνετο, το ταχύτερο, και το πιο συμφέρον κ.λπ. ταξίδι. Εμείς οι Κρητικοί που ζούμε στην Αθήνα παρά τα όσα έχουμε τραβήξει από την

ANEK, δεν μασε καθόπαι να πάρουμε διαζύγιο μετά από τόσα χρόνια ταξιδιών. Φυσικά καθένας έχει τις προτιμήσεις και τις προτεραιότητές του. Δημοσιεύουμε έναν πίνακα με τις τιμές των εισιτηρίων και των δυο εταιρειών, ANEK και Blue-Star Ferries, για όλες τις θέσεις και τις διαδρομές, για την καλύτερη πληροφόρηση των αναγνωστών μας.

ΘΕΣΗ	ΠΕΙΡΑΙΑ - ΧΑΝΙΑ		ΧΑΝΙΑ - ΠΕΙΡΑΙΑ		ΧΑΝΙΑ - ΠΕΙΡΑΙΑ - ΧΑΝΙΑ		ΠΕΙΡΑΙΑ-ΧΑΝΙΑ-ΠΕΙΡΑΙΑ	
	ANEK	Blue-Star	ANEK	Blue-Star	ANEK	Blue-Star	ANEK	Blue-Star
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	19,00	22,70	20,90	24,70	35,30	47,40	35,10	47,40
ΚΑΜΠΙΝΑ ΑΒ4εσ.	33,50	38,40	36,50	41,10	62,00	73,74	61,00	73,34
ΚΑΜΠΙΝΑ Α4 εΞ.	45,50	51,30	48,50	54,70	82,50	98,30	82,50	97,79
ΚΑΜΠΙΝΑ Α3 εΞ.	52,50	59,00	56,00	62,80	95,50	112,95	95,00	112,38
ΚΑΜΠΙΝΑ Α2 εΞ.	61,50	68,90	65,00	73,10	111,00	131,66	111,00	131,03
ΚΑΜΠΙΝΑ LUX 2κλινο	72,00	80,60	76,50	85,30	130,50	153,81	129,50	153,10
ΙΧ άνω 4,25 μ.	70,20	70,20	71,70	71,70	124,70	141,90	124,00	141,90
ΙΧ έως 4,25μ.	83,90	83,90	86,10	86,10	149,40	170,00	148,50	170,00
Moto έως 250 cc	13,70	17,70	14,40	14,40	24,70	28,10	24,50	28,10
Moto άνω 250 cc	20,60	20,60	21,50	21,50	37,00	42,10	36,80	42,10

Δωρεές για την εφημερίδα

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά

Τερεζάκης Αντώνης	50 €
Παπαγιαννάκης Σπύρος	15 €
Βιριράκη Κορνηλία του Νικολάου	20 €
Λουράκη Εμμανουήλ	20 €
Παπαγιαννάκη Γιάννη	50 €
Περουλάκη Ειρήνη	20 €
Βιριράκη Κορνηλία του Γεωργίου	30 €
Βασσάλο Μιχάλη	20 €
Χελιουδάκη Αργυρώ	15 €
Αγγελάκη - Καθατζή Αφροδίτη	50 €
Ανδρουλιδάκη Μιχάλη	10 €

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Ο γνωστός μας "δαίμονας του τυπογραφείου" χτύπησε ξανά στο προηγούμενο τεύχος (28), με αποτέλεσμα να εξαφανιστούν οι ρεζάντες από τις φωτογραφίες στις σελίδες 8 και 9 και στη σελίδα 10 η ρεζάντα να είναι άσχετη με τη φωτογραφία. Από τους εικονιζόμενους και τους αναγνώστες μας ζητούμε συγγνώμη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Σύλλογός μας, βρίσκεται στην ευχάριστη θέση, να ανακοινώσει ότι πρόκειται να επιχορηγηθεί από το υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, με το ποσό των 3.500 €.

Για την επιχορήγηση αυτή ευχαριστούμε τον υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών συγχωριανό μας Νίκο Χριστοδουλάκη, καθώς και τον συνεργάτη του γραφείου του, επίσης συγχωριανό μας Ντίνο Παραγκουδάκη, για τη βοήθειά του και τη φροντίδα της επιχορήγησης.

Έφυγε ο Κώστας Παπαδάκης

Έφυγε σε ηλικία 83 ετών ο Κώστας Παπαδάκης «ο Ναύτης», ο τελευταίος μεγάλος της κρητικής μουσικής, ο μοναδικός συνθέτης, βιογράφος και δημιουργός. Εκτός όμως από μοναδικός δεξιοτέχνης και συνθέτης, ο Κώστας Παπαδάκης

ήταν και άριστος γνώστης της παράδοσης.

Αποκαλυπτήρια της προτομής του Εθνάρχου Ελευθερίου Βενιζέλου

Τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Εθνάρχου Ελευθερίου Βενιζέλου έγιναν το Μάρτη στην πλατεία του Ελληνικού. Τα αποκαλυπτήρια έκανε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Ν. Χριστοδουλάκης που ήταν και κεντρικός ομιλητής, ο οποίος αναφέρθηκε στην ζωή και το έργο του Εθνάρχη. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Δ. Σταματάκης σε σύντομη ομιλία του ευχαρίστησε τον Δήμαρχο κ. Ευφραιμίδη, τους δωρητές και όλους που παραβρέθηκαν και τίμησαν με την παρουσία τους σε αυτήν την ωραία εκδήλωση. Στην αρχή εψάλληε επιμνημόσυνος δέσση από τον Μητροπολίτη Γλυφάδας, και ακολούθησαν καταθέσεις στεφανιών στην προτομή. Μετά το τέλος της τελετής ακολούθησε πλούσιο φαγητό, προσφορά του Συλλόγου, στην ιδιόκτητη αίθουσά του, στη Βάση του Ελληνικού.

Παραβρέθηκαν πολιτικές, στρατιωτικές αρχές και πολλοί Πρόεδροι Κρητικών Σωματείων. Το σύλλογό μας εκπροσώπησε ο Αντιπρόεδρος Γιάννης Τερεζάκης και η Σοφία Τερεζάκη.

Από τις δραστηριότητες των μαθητών των Αρμένων

Φέτος, στο σχολείο μου, ασχολήθηκα με δυο προγράμματα. Το ένα από αυτά είχε ξεκινήσει από προηγούμενες σχολικές χρονιές. Αυτό ήταν το τρίτο έτος ενασχόλησης. Ονομάζεται "Νέοι Δημοσιογράφοι" και η δουλειά μας ήταν να εξερευνήσουμε τα μητρώα του σχολείου, το παλαιότερο, αν δεν κάνω λάθος ήταν από το 1902, να κάνουμε κατανομή επαγγελματών, διαχωρισμό αγοριών κοριτσιών και τέλος να δούμε μαθήματα και βαθμολογίες. Πέρυσι μάλιστα είχαμε πάρει συνέντευξη από έναν παππού 104 χρονών τότε και βάση αυτής της συνέντευξης παρουσιάσαμε την τριετή εργασία μας μέσα από ένα σκετς.

Το δεύτερο ήταν στα πλαίσια του κοινοτικού προγράμματος Σωκράτης-Comenius 1. Το σχολείο μας είχε αναλάβει να υλοποιήσει σε συνεργασία με το σχολείο Hauptschule του Heinsberg στη Γερμανία το πρόγραμμα "Σχέδιο εκμάθησης ξένων γλωσσών -Ήπιες μορφές ενέργειας και η χρησιμότητά τους".

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν 20 παιδιά (εγώ και η Μαρία Νικητάκη από τους Αρμένους) και 4 καθηγήτριες. Τα μαθήματα γίνονταν κάθε Παρασκευή για όση ώρα χρειαζόταν κάθε φορά μετά τα σχολικά μαθήματα. Οι μαθητές αναλάμβαναν εργασίες τις οποίες τελείωναν επί το πλείστον σε συνεργασία με συμμαθητές τους και με τις σημειώσεις των καθηγητριών. Η ανταμοιβή της πολυώρης δουλειάς ήταν ένα ταξίδι στη Γερμανία που είχε διάρκεια δεκατεσσάρων ημερών, κατά τη διάρκεια του οποίου είδαμε όλα όσα είχαμε ακούσει για τις ήπιες μορφές ενέργειας.

Χαβαδάκη Άννα

Μέλος του νέου Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Επαρχιακών Ταξί Νομού Χανίων, εξελέγη ο συγχωριανός μας Γιώργος Ελ. Τερεζάκης. Του ευχόμαστε και σε ανώτερα.

ΔΩΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ

Ο συγχωριανός μας Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Νίκος Χριστοδουλάκης δώρισε μια πανέμορφη εικόνα του Μυστικού Δείπνου στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολλάου.

Η κ. Μαρία Βλαχάκη προσέφερε 50 € για τον ελαιοχρωματισμό του ιερού Ναού Αγίου Νικολλάου.

Στη μνήμη Νικολλάου Στυλ. Πριπάκη και αντι στεφάνων, προσέφεραν στην ενορία Αρμένων, ο νονός του Γεώργιος Κωστόπουλος 100 €, τα αδελφια Μαρία, Ελισάβετ, Ερασμία, και Τάκης Πριπάκης 100 €, η Σοφία και Αναστασία Μιχαήλ Τερεζάκη 50 €, η οικογένεια Αικατερίνης Φακίρη Καραγιαννάκη 50 €, ο Ανδρέας Πριπάκης 50 €.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Αρμένων ευχαριστεί θερμά τους ως άνω δωρητές.

Για το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο
παπα Μανώλης Νικολακάκης